

1.	Наслов на наставниот предмет	АНАТОМИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ , Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Доц. д-р Светлана Јовевска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со анатомијата како морфолошка наука, совладување на стручната терминологија, комплетно изучување на локомоторниот систем на екстремитети. Запознавање со анатомијата на градниот кош, абдоменот и карлицата, како синтопските, скелетотопските и холотопските соодноси на органите во овие телесни празнини.				
11.	Содржина на предметната програма <u>Теоретска содржина:</u> 1.Вовед во анатомијата и остеологијата, видови на коски, составни делови на коски, стручна терминологија, коски на неподвижниот и подвижниот дел на горниот екстремитет, коски на неподвижниот и подвижниот дел на долниот екстремитет, коски на градниот кош и трупот 2. Вовед во синдезмологијата, поим за зглоб, составни делови на зглобот, видови на зглобови, синдезмологија на горниот екстремитет, трупот и долниот екстремитет 3. Миологија, ангиологија и неврологија на горен екстремитет, миологија, ангиологија и неврологија на долен екстремитет 4.Ориентација на коски: клучна коска, лопатка, надлактица, коски на подлактица,иделови на градниот кош, градба на дојката,Органи на ситем за дишење и систем за крвоток.Абдоминален сид-мускули, васкуларизација, инервација, соодноси 5.Органи во абдоминалната празнина-перитонеум, хранопровод, желудник,органи во абдоминалната празнина-тенко, дебело црево, хепар, жолчни патишта, панкреас 6.Слезенка, бубрег, надбубрежна жлезда, уринарни патишта, карлична празнина-граница и градба; мочоводни органи, женски полови органи,машки полови органи 7.Артерии на главата и вратот, венски и лимфни садови во главата и вратот 8.Кранијални нерви-број, номенклатура, соодноси, инервациони подрачја 9.Органи на главата и вратот-топографија, соодноси, ендокрини жлезди 10.Органи од дигестивниот систем и од респираторниот систем во глава и врат 11.Сетилни органи, око и уво, нервен систем, градба, видови на нервни влакна, поделба на нервниот систем, коморен систем 12.Рбетен, ромбест, среден мозок, меѓумозок, голем мозок, обвивки на мозокот <u>Практична содржина:</u> 1.Ориентација на коски: клучна коска, лопатка, надлактица, коски на подлактица Скелет на шака: рачје (китка на шака), метакарпални коски и коски на прстите, граден кош и рбет, скелет на појасот на долниот екстремитет-карлична коска; скелет на крсна и тртична коска, скелет на натколеница-бутната коска, и коски на потколеница-голеница, лисница, чашка				

	2.Скелет на стапалото-коски на ножјето, доножјето и прстите на стапалото Зглобови на горниот екстремитет, градниот кош и рбетот, зглобови на долниот екстремитет, мускули и крвни садови на горен екстремитет 3. Мускули и крвни садови на долен екстремитет, инервација на горен и долен екстремитет, граден кош-градба на сидови, поделба на медијастинум, граници, состав, топографија,медијастинални органи-соодноси; градба и топографија на системот за дишење 4.Градба на системот за крвоток-срце и големите крвни садови; топографија и соодноси,абдоминален сид-градба: мускули, соодноси на мускулите со органите, васкуларизација и инервација Ориентација во абдоминална празнина-перитонеум, хранопроводник, желудник, топографија и соодноси, 5.Топографија на органи во абдоминалната празнина-градба и ориентација на тенко и дебело црево, ориентација на модели на хепар, жолчни патишта, панкреас,ориентација на модели на слезенка, бубрег, надбубрежна жлезда, анатомија на уринарни патишта 6.Карличен сид-градба, топографски соодноси на органите, карлични органи,Карлична празнина-мочоводни органи, соодноси со другите органи,васкуларизација и инервација, женски полови органи-ориентација, соодноси со другите органи,машки полови органи-ориентација, соодноси со другите органи. Карлични мерки, дистанции, конјугати и диаметри на карлица. Видови карлици. Движења на карлицата при раѓање. 7.Васкуларизација на главата и вратот ,венски, лимфен систем на главата и вратот 8.Кранјални и спинални нерви, усна празнина 9.Органи на дигестивниот систем сместени во главата и вратот ,органи на респираторниот систем сместени во главата и вратот 10.Носна празнина-анатомски делови, градба, функција,ендокрини жлезди-топографија, соодноси 11.Око-анатомска градба, соодноси, анатомија на орбита, уво-анатомска градба, соодноси со други органи 12.Сетилни органи за вкус, мирис, допир и рамнотежа,вегетативен нервен систем Забелешка: На теоретската и практичната настава е ставен посебен акцент на анатомските регии на абдомен и карлица, каде се навлегува во детали, особено за карлични мерки, неопходно потребни во акушерството.			
12.	Методи на учење: Интерактивна настава, поединечни консултации со студенти, вежби на фантоми во кабинет за анатомија.			
13.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
14.	Распределба на расположивото време	30 + 45 + 15 + 10 + 80 = 180 часа (2+3+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часа
		16.2.	Самостојни задачи	10 часа
		16.3.	Домашно учење	80 часа
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	40 бодови	

	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови
	17.3.	Активност и учество во настава	20 бодови
	17.4	Завршен устен испит	30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	под 51 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Шуманов, Ѓ и сор.	Анатомија на човекот-скрипта	УГД
		2.	А. Карговска-Клисарева, Н. Ѓорѓевиќ, Д. Лазарева	Анатомија на човекот-Остеологија	Просветно дело
			А. Карговска-Клисарева А. Карговска-Клисарева А.Карговска-Клисарева, Д. Џидрова, А. Стратеска-Зафироска Н. Христова-Ѓорѓевиќ, А. Карговска-Клисарева	Анатомија на човекот-Рака и граден кош Анатомија на човекот-Нога Анатомија на човекот-Абдомен Анатомија на човекот-Карлица	
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Sinelnikov	Анатомски атласи на човекот (I,II,III дел)	
		2.	F.N. Netter	Atlas of human anatomy	

1.	Наслов на наставниот предмет	ОСНОВИ НА ХУМАНА ГЕНЕТИКА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Дарко Бошнаковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Едукација на студентите за основните клеточната градна и генетски принципи и законитости кои важат при наследувањето, како и променливоста на наследниот материјал.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Предавања:</u> 1. Вовед во хуманата генетика; Цитолошки основи на наследувањето.Морфологија, физиологија и градба на клетка. 2. ДНК и РНК; Транскрипција, транслација, репликација на ДНК. 3. Наследување на својствата- принципи, интеракции на гени. Гени –поим, структура и функција. Генетско наследување: геном,генотип,генетски код, алели, пенетрабилност и експресивност на гени 4. Градба и функција на хромозомот. Видови и анализа на хрмозомите. 5. Митоза и Мејоза; Генетска регулација на клеточната делба. 6. Автосомно и рецесивно наследување. 7. Х-поврзано наследување; интермедиерно и кодоминантно наследување. Автосомни и Х-поврзани генетски болести 8. Нумерички хромозомски аберации: анеуплоидија, хетероплоидија, моносомија, нулисомија, трисомија. Структурни аберации : делеции, дупликации, транслокации , инверзии. 9. Мутации. Мутагени фактори. Генетска основа на малигнитет (канцер). 10. Епигенетика. 11. Генетско тестирање. Генетски инженеринг. Генетско советување. Толкување резултати од NIPT, амниоцентеза и хорион-биопсија. 12. Генетска терапија <u>Вежби:</u> 1. Запознавање со принципите на молекуларно-биолошки и генетски техники. Основни принципи при работа во молекуларно-биолошка и генетска лабораторија. 2. Основни принципи на наследувањето.Менделеево наследување. 3. Наследување на комплексни генетски заболувања. 4. Изолација, квантификација, сепарација и визуализација на ДНК. 5. Изолација, квантификација, сепарација и визуализација на РНК. 6. Изолација, квантификација, сепарација и визуализација на протеини. 7. Полимеразна верижнареакција(PCR),RT-PCT, qPCR. 8. Флуоресцентна in situ хибридизација (FISH) 9. Имунобоење.				

	10. Western blot и southern blot. 11. Анализа на ДНК секвенција. Користење на бази на податоци. 12. Популациона генетика.			
12.	Методи на учење: <u>Теоретска настава</u> Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. E-learning. Постојан контакт on-line со студентите. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи. <u>Практична настава</u> Практични лабораториски вежби во мали групи. Аудиториски вежби. Завршна вежба.			
13.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа	
14.	Распределба на расположивото време		30 + 30 + 15 + 15 + 30 = 120 часа (2+2+1)	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови	
	17.3.	Активност и учество	20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит	30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	под 51 бод		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	
22.	Литература			

	22. 1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Дарко Бошнаковски	Молекуларна биологија со генетика	УГД	2013
		2.				
	22. 2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Essentials of Genetics	Klug, Cummings and Spencer	Benjamin Cummings	2012

1.	Наслов на наставниот предмет	ХИСТОЛОГИЈА СО ЕМБРИОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ , Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Невенка Величкова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со хистолошката градба, структура и функција на сите типови ткива, органи и органски системи кај човек.				
11.	Содржина на предметната програма: Теоретска настава 1. Епителни или покровни ткива 2. Сврзно ткиво 3. Мускулно ткиво 4. Нервно ткиво 5. Гастроинтестинален систем 6. РЕС 7. Респираторен систем. Урогенитален систем 8. Нервен систем. Ендокрин систем 9. Сперматогенеза и оогенеза 10. Ембрионален развој 11. Органогенеза 12. Плацентација Практична настава 1. Изработка на трајни хистолошки препарати 2. Епителни или покровни ткива 3. Соединително ткиво 4. Мускулно ткиво 5. Нервно ткиво 6. Гастроинтестинален систем 7. Жлезди во гастроинтестинален систем 8. РЕС 9. Респираторен систем. Урогенитален систем 10. Нервен систем. Ендокрин систем 11. Сперматогенеза и оогенеза 12. Плацента, хистолошка градба на плацента, Ембрионални листови, Фетални мембрани				
12.	Методи на учење:Предавања, вежби, семинариуми, истражувачки и практични активности				
13.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30 + 45 + 15 + 10 + 80 = 180 часа (2+3+1)			

15.	Форми на наставните активности		15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часа	
			15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часа	
16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	15 часа	
			16.2.	Самостојни задачи	10 часа	
			16.3.	Домашно учење	80 часа	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Основи на хистологијата	Луис Карлос Жунквеира, Хосе Карнеиро		
		2.	Нада Митева	Хистологија со ембриологија		
		3.	Невена Костовска, Лилјана Миленкова	Хистологија со ембриологија		

1.	Наслов на наставниот предмет	КОМУНИКАЦИСКИ ВЕШТИНИ			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ , Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со природата, структурата, карактеристиките, принципите на комуникацијата. Совладување на комуникациските вештини низ тренинг и вежби.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Вовед во комуникациските вештини 2. Вештини на поставување на прашања 3. Вештини на слушање 4. Невербално однесување 5. Вештини на одговарање 6. Споделување на информации- модели и методи 7. Вештини за градење на врската здравствен работник - пациент 8. Вештини на советување 9. Вештини на убедување 10. Разубедување на лицата кои без причина се грижат за своето здравје (хипохондри), Работа со постари лица 11. Разговор со родителите 12. Соопштување на прогнозата, надежта и ризикот				
12.	Методи на учење:				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30 + 30 + 15 + 15 + 30 = 120 часа (2+2+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови	
		16.3.	Домашно учење	30 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови

18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	под 51 бод	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	К.Р. Сетураман	Комуникациски вештини во клиничката практика	Табернакул	2010
		2.	Мандић,Т	Комуникологија: психологија комуникације	Клио, Београд.	2003
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Розенберг, М.	Језик саосећања	Завод за уџбенике и наставна средства	2002
		2.	Големан Д.,	Емоционална интелигенција	Геопоетика, Београд	1997

1.	Наслов на наставниот предмет	МЕДИЦИНСКА ЕТИКА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Воведување на студентите во основните принципи на медицинската етика, професионалната етика во акушерството и гинекологијата, односот акушерка – пациентка, акушерка-партнер, акушерка-новороденче, акушерка-акушерка, акушерка – лекар и акушерка – друг медицински персонал.				
11.	Содржина на предметната програма: (1.) Општ дел-морал и етика-поимно разграничување (2.) Предмет и задачи на етиката. Предуслови за етичко однесување (3.) Медицинска етика. Современа медицинска етика. Историски развој на современата медицинска етика. Професионална етика во акушерството и гинекологијата. Разрешување етички дилеми од акушерската пракса. (4.) Хипократ и неговиот придонес во медицинската етика и медицината. (5.) Етички принципи и начела во акушерството и гинекологијата, и воопшто медицината. Соопштување и прифаќање дијагноза. Потпишување на информирана согласност за процедура/интервенција/операција/анестезија. Право на информирано одбивање на интервенција. (6.) Индикации. Прогноза – медицинско – етички проблеми (7.) Превенција. Терапија медицинско -етички проблеми (8.) Експертиза – медицинско етички проблеми. Професионална етика. (9.) Медицинско етички однос на акушерката кон колегите. Однос кон пациентите. (10.) Еуфемизам. Емпатија. (11.) Клиничка етика. Генетски дилеми. Експеримент. Трансплантација. Еутаназија. (12.) Јатрогенија. Историски развој на медицинските заклетви и кодекси.				
12.	Методи на учење: Предавања, методи на групни дискусии, решавање етички дилеми од праксата, индивидуални задачи, семинарски труд, презентација на научен труд				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30 + 30 + 15 + 15 + 30 = 120 часа (2+2+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби-практична настава	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови	

		16.3.	Домашно учење	30 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови		40 бодови		
	17.2.	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови		
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби		20 бодови		
	17.4.	Завршен устен испит		30 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бода	5 (пет) (F)		
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
			од 61до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Бошковски К.	Медицинска етика и деонтологија		
		2.	Светска медицинска асоцијација	Прирачник за етика на лекари со етички дилеми		
		3.		Авторизирани предавања		
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				

1.	Наслов на наставниот предмет	МЕДИЦИНСКА ПСИХОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Ленче Милошева			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): -Запознавање со основните концепти и задачи на клиничката и здравствената психологија и нивната применливост во медицината. -Познавање и разбирање на поимите, структурата, психичките процеси на личноста и промени во различни развојни периоди; реакциите на личноста на болест. -Запознавање со биопсихосоцијалниот модел на здравје, психолошките аспекти на соматските болести, како и некои од најчестите ментални растројства. -Запознавање со основните принципи на психолошкиот пристап, подготовка и спроведување на психолошки интервенции со болни и /или хоспитализирани пациенти. -Знаење и методи за одржување и промоција на менталното здравје и благосостојба. -Развивање на комуникациски вештини (лекар/техничар/пациент).				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Општ дел</u> - Вовед во медицинската психологија како наука (Клиничката и здравствената психологија во медицината). Биопсихосоцијален модел на здравје. - Психички развој на човекот. Психологија на дете и адолесцент. Психологија на возрасен и стареење. - Психологија на болен (Психолошки аспекти на хоспитализацијата. Детето како пациент. Возрасен пациент. Геријатриски пациент. Психолошка подготовка за медицински испитувања и оперативни зафати; интензивна нега). - Психологија на болка (Психолошки аспекти на болката и методи на психолошко надминување на болката). - Комуникација во здравството. <u>Посебен дел</u> - Стрес и негово надминување. - Менталното здравје и менталните пореметувања. - Психонеуроимунологија, AIDS и канцер. Психоонкологија. - Соочување со хронични и терминални болести. - Психосоматски болести. - Психолошки аспекти на кардиоваскуларни болести, мозочни удари. - Психолошки аспекти на превенција на телесни болести. - Психолошки аспекти на бременост и породување. - Смрт и умирање. - Позитивна психологија во здравството. - Промоција на здравје (фактори кои влијаат на развој на здравите навики и стил на живеење, принципи на воспоставување на здравствени навики и различни животни периоди).				

	• Семејство, здравје и болест.			
12.	Методи на учење:			
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа	
14.	Распределба на расположивото време		30 + 15 + 5 + 5 + 5 = 60 часа (2+1+1)	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	5 часови
		16.2.	Самостојни задачи	5 часови
		16.3.	Домашно учење	5 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	

22	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Havelka, M.	<i>Zdravstvena psihologija</i>	Jasterbarsko : Naklada Slap
		2.	Berger, J, & Mitic, M.	<i>Uvod u kliničku psihologiju</i>	Beograd: Primenjena psihologija
		3.	Милошева, Л.	<i>Развојна психологија</i>	УГД: Штип
	22.2.	Дополнителна литература			

		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач	Годин а
		1.	Nietzel,M.T., Bernstein, D.A. & Milich, R.	<i>Uvod u kliničku psihologiju</i>	Jasterbarsko : Naklada Slap	2002
		2.	Michie S. Abraham C.	<i>Health psychology in Practice</i>	Oxford: BPS Blackwell Publishing,	2004
		3.	Marks, D.F., Murray, M., & Evans, B.	<i>Health psychology: Theory, research, and practice</i>	London: SAGE	2011

1.	Наслов на наставниот предмет	АНГЛИСКИ ЈАЗИК 1			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	доц. д-р Билјана Ивановска, лектор м-р Драган Донев			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): - оспособување за усна комуникација во секојдневни ситуации и изразување на сопствени ставови и мислења; - разбирање говор од разни говорници и подолги усни искази и информации; - идентификување на општи и конкретни информации во подолги текстови; - оспособување за писмено изразување (состави, писма, извештаи и други форми на академско пишување); - збогатување на фондот на зборови; - совладување на разни граматички форми и структури; - способност за рецептивна и продуктивна употреба на англискиот јазик во устен и писмен контекст; - способност за разбирање и правилна примена на граматички форми и конструкции (членови, времиња, индиректен говор, пасив, условни реченици, односни реченици, модални глаголи, инфинитив/герунд, идиоматски изрази, фразални глаголи, предлози, зборообразување, компарација на придавки, и др.				
11.	Содржина на предметната програма: - граматика: членови, бројни/небројни именки, сегашни времиња, зборо-образување – придавки, индиректен говор, компарација на придавки, прилози; - вокабулар: начини на комуникација, искажување чувства и емоции, опис на работни вештини, видови пари, видови куќи, електрични апарати, мебел, опис на физички изглед и карактер, животни стилови, фразални глаголи, предлози; - читање: разновидни текстови со вежби (прашања со повеќечлен избор, одредување на точното место на испуштени реченици и пасуси во текст, поврзување на поднаслови со пасуси); - слушање: говор од разни говорници и подолги усни искази и информации со вежби (прашања со повеќекратен избор, пишување белешки, дополнување реченици); - зборување: споредување, давање предлози, искажување чувства, искажување мислења, согласување/несогласување, барање и давање објаснување, искажување желби, жалење, давање предлози; - пишување: писма, извештаи, есеи.				
12.	Методи на учење: семинари, интерактивен метод: работа во групи, реферати, домашни работи, семинарски работи, дискусија, дебата, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, симулација на воннаставни воспитно-образовни активности, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	0 + 0 + 60 + 10 + 50 = 120 часа			

15.	Форми на наставните активности		15.1.	Предавања- теоретска настава		
			15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	60 часа	
			16.2.	Самостојни задачи	10 часа	
			16.3.	Домашно учење	50 часа	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Virginia Evans and Jenny Dooley	Upstream -Intermediate	Express Publishing	2002
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Oxford Practice Grammar	John Eastwood	OUP	2009
		2.	Practical English Usage	Michael Swan	OUP	2005
3.						

1.	Наслов на наставниот предмет	ИТАЛИЈАНСКИ ЈАЗИК 1			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	доц. д-р Билјана Ивановска доц.д-р Душко Алексовски проф.д-р Толе Белчев виш лектор м-р Снежана Кирова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Цел на курсот е студентот да добие основни познавања од областа на лексиката на италијанскиот јазик, кои се неопходни при секојдневните ситуации во контакт со италијанскиот јазик. Односно студентите се оспособуваат да бараат и да даваат информации, да поздравуваат, да се претставуваат, да го опишуваат амбиентот во кој живеат, да опишуваат физички изглед на некоја личност, да зборуваат за своите навики и интереси, да комуницираат по телефон, да нарачуваат во ресторант, итн.).				
11.	Содржина на предметната програма: Запознавање со основната лексика, увежбување на вештините читање, слушање, зборување и пишување. Совладување на правилата за читање и пишување и на основните граматички категории (род и број на именките и придавките, лични заменки, броеви, сегашно време, определен и неопределен член, предлози, прилози за место, итн.).				
12.	Методи на учење: интерактивен метод, работа во групи, реферати, домашни работи, семинарски работи, дискусија, дебата, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, симулација на воннаставни воспитно-образовни активности, самостојно учење, итн.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	0 + 0 + 60 +10 + 50 = 120 часа			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		
		15.2.	Вежби (аудиториски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		60 часа
		16.2.	Самостојни задачи		10 часа
		16.3.	Домашно учење		50 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови

	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови
	17.3.	Активност и учество	20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Италијански и македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

2	Литература				
2	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	MARIN,T. & MAGNELLIS.	Progetto italiano 1, nuovo (Libro dello studente)	Edilingua
		2.	MARIN,T. & MAGNELLIS.	Progetto italiano 1, nuovo (Quaderno degli esercizi)	Edilingua
		Дополнителна литература			
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
					Година

1.	Наслов на наставниот предмет	ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК 1				
2.	Код					
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии				
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4	
8.	Наставник	Доц. д-р Билјана Ивановска				
9.	Предуслови за запишување на предметот					
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Цел на курсот е студентот да добие основни познавања од областа на лексиката на германскиот јазик, кои се неопходни при секојдневните ситуации во контакт со германскиот јазик.					
11.	Содржина на предметната програма: Запознавање со основната германска лексика, увежбување на вештините читање, слушање, зборување и пишување .					
12.	Методи на учење: семинари, интерактивен метод: работа во групи, реферати, домашни работи, семинарски работи, дискусија, дебата, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, симулација на воннаставни воспитно-образовни активности, самостојно учење.					
13.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време		0 + 0 + 60 + 10 + 50 = 120 часа			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава			
		15.2.	Вежби (аудиториски), семинари, тимска работа			
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		60 часа	
		16.2.	Самостојни задачи		10 часа	
		16.3.	Домашно учење		50 часа	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активности учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Германски , македонскијазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација			
22.	Литература				
22.1	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Elke Günzel,	Ankommen in Deutschland, Lehrwerk für Deutsch als Fremdsprache	Verlag für Deutsch	1997
	2.	Klett Verlag	Grammatik mit Sinn und Verstand	Klett Verlag, Мünchen	2000
	3.	Engel, U	Deutsche Grammatik	Heidelberg: Gross.	1996
22.2.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	DUDEN	Grammatik der deutschen Sprache	Mannheim/Wien/Zürich: Dudenverlag (=Der Duden in 12 Bänden Bd. 4).	1995
	2.	Грчева, Р./Рау, П.:	Големмакедонско-германски/германско-македонскиречник	Скопје: Магор	2006

1.	Наслов на наставниот предмет	ФРАНЦУСКИ ЈАЗИК 1			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет "Гоце Делчев" - Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Светлана Јакимовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на вештини за усно и писмено разбирање и изразување во дадени ситуации. Способност за коректна формулација на едноставни искази; Способност за искажување во поедноставни дневни ситуации; Познавање на најзначајните цивилизациски белези на Франција.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Граматика:</u> Совладување на основните правила на изговор (испуштање на самогласки, фонетски сврзувања, додавање на согласки...). Глаголски групи и нивни варијации при формирање на презент. Општи и лични именки, род и број кај именките. Определен и неопределен член, партитивен член, испуштање на членот, слевање со предлози. Лични заменки, употреба на долги заменски форми, сврзување на заменките со предлози. Род и број на придавката, нивното местово односно именката. Описни, показни, посвојни, прашални, извични придавки. Прости и редни броеви. Заповеден и условен начин. Формирање на негација. Видови прашални реченици. <u>Вокабулар:</u> Презентација на личности, професии, хоби, храна, домување... <u>Култура и цивилизација на Франција</u> : региони, празници, културни знаменитости.				
12.	Методи на учење: Семинари, интерактивен метод: работа во групи, реферати, домашни работи, семинарски работи, дискусија, дебата, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, симулација на воннаставни воспитно-образовни активности, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
14.	Распределба на расположивото време		0 + 0 + 60 + 10 + 50 = 120 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава		
		15.2.	Вежби (аудиториски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	60 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	10 часа	
		16.3.	Домашно учење	50 часа	

17	Начин на оценување		
.	17.1.	Тестови	70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови
	17.3.	Активност и учество	20 бодови
18	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
.		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.
20	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Guy Capelle, Robert Menand	Taxi! 1 Méthode de français	Hachette
		2.	Guy Capelle, Robert Menand	Taxi! 1 Méthode de français. Cahier d'exercices	Hachette
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	АТАНАСОВ, ПОПОСКИ, КАЛАЈЛИЕВСКА)	Француско - македонски речник	Просветно дело
		2.	ПОПОСКИ, АТАНАСОВ	Македонско - француски речник	Просветно дело

1.	Наслов на наставниот предмет	ШПАНСКИ ЈАЗИК 1			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Душко Алексовски, доц. д-р Билјана Ивановска, Проф. д-р Толе Белчев и виш лектор м-р Снежана Кирова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Способност за усно и писмено изразување и разбирање на едноставни ситуации одсекојдневниот живот, способност за пренесување на прочитани содржини со едноставен јазик и стил, способност на студентите да даваат и бараат информации, да поздравуваат, да комуницираат по телефон, да разговараат на теми од секојдневниот живот, да го опишуваат амбиентот во кој живеат, да зборуваат за своите навики и интереси како и утврдување на граматичките структури и содржини итн.				
11.	Содржина на предметната програма: Основните карактеристики на јазикот. Правила за читање и пишување. Совладување на основни граматички содржини: определен и неопределен член, род и број кај именките, описни придавки, показни, посвојни, прашални, извични придавки, прости броеви. Сегашно и минато време. Видови одречни и прашални реченици. Кратки дијалози од секојдневниот живот, годишни времиња, пишување кратки и едноставни состави кои ги содржат изучуваните граматички структури и терминологија.				
12.	Методи на учење:семинари, интерактивен метод: работа во групи, реферати, домашни работи, семинарски работи, дискусија, дебата, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, симулација на воннаставни воспитно-образовни активности, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
14.	Распределба на расположивото време		0 + 0 + 60 +10 + 50 = 120 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		60 часа
		16.2.	Самостојни задачи		10 часа
		16.3.	Домашно учење		50 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови

	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови
	17.3.	Активност и учество	20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	Ramon Sarmiento	<i>"Gramatica progresiva de español para extranjeros"</i>	"Colibri", Софија 1998
		2.	A. Jarvis, R.Lebreido, F. Mena-Ayllón	<i>"BasicSpanishGrammar"</i>	Houghton Mifflin Company - USA 2000
		Дополнителна литература			
	22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	A. GonzalesHermoso, J. R. Cuenot, M. Sanchez Alfaro	<i>"Gramatica de español lengua extranjera"</i>	Мадрид, Шпанија 1999
		2.	Cristina Karpacheva	<i>"Manual de español"</i>	Софија 1998

1.	Наслов на наставниот предмет	РУСКИ ЈАЗИК 1			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Толе Белчев, доц. д-р Билјана Ивановска, доц. д-р Душко Алексовски, виш лектор м-р Снежана Кирова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Основната цел на курсот е да се обучат студентите за практично владеење со рускиот јазик карактеристично за основно ниво на владеење со рускиот јазик, преку кој ќе се стекнат со фонд на руски зборови – 700 - 1000 зборови (за првиот и вториот семестар), развиени навики за восприемање на говор во форма на монолог и дијалог, развиени навики за користење на устен разговорно-битов говор, како и развиени навики за читање и пишување.				
11.	Содржина на предметната програма: Во обуката основниот акцент ќе биде ставен врз совладувањето на руската азбука и граматичките категории во рускиот јазик: Именки, Род и број кај именките, Лични заменки, Присвојни заменки, Инфинитивни конструкции со зборовите „ можно “ и „ нужно “, Показни заменки. Во обуката ќе се користи неспецијализирана (битова) тематика со културолошки карактер: поздравување, запознавање, поставување прашања од типот „Кој е ова?“ и „Што е ова?“, Семејство, заблагодарување, „мој, моја, мое, мои“, поставување прашања од типот „Кој си ти?“ и „Кој сте вие?“.				
12.	Методи на учење:семинари, интерактивен метод: работа во групи, реферати, домашни работи, семинарски работи, дискусија, дебата, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, симулација на воннаставни воспитно-образовни активности, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	0 + 0 + 60 +10 +50 = 120 часа			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	60 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	10 часа	
		16.3.	Домашно учење	50 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови

	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови
	17.3.	Активност и учество	20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик, руски јазик
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација

22	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Л.В. Московкин	Русский язык – Учебник для иностранных студентов подготовительных факультетов	СМИО ПРЕСС, Санкт-Петербург
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
					Година

1.	Наслов на наставниот предмет		СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА		
2.	Код				
3.	Студиска програма		Медицински сестри/медицински техничари		
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)		Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки		
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 1 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	0
8.	Наставник	Доц. д-р Билјана Попеска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Задоволување на потреби на студентите за движење и физичка активност, одржување и развој на моторичките способности.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Општа физичка подготовка (запознавање со основните принципи на физичкото вежбање, вежби за јакнење на одделни мускулни групи и регии) 2. Општа физичка подготовка (запознавање и примена на различни форми и начини за правилно загревање за физичка активност, вежби за јакнење на одделни мускулни групи и регии) 3. Аеробик, боречки спортови или партерна гимнастика 4. Активности на отворено – планинарење или ориентација во природа 5. Кошарка (увежбување на основните елементи од кошарката - водење, додавање, двочекор, шут на кош) 6. Кошарка (игра) 7. Пинг - понг и бадмингтон 8. Пинг - понг и бадмингтон 9. Одбојка (игра) 10. Ракомет (игра) 11. Аеробик, боречки спортови, елементарни игри 12. Проверка на моторичките способности, елементарни игри, ора и танци.				
12.	Методи на учење: метод на практично вежбање, метод на спортски тренинг				
13.	Вкупен расположлив фонд на време : 0				
14.	Распределба на расположливото време 0+0+2				
15.	Форми на наставни активности	15.1	Предавања – теоретска настава		0 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		0 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		0 часови
		16.2	Самостојни задачи		0 часови
		16.3	Домашно учење		0 часови
17.	Начин на оценување	Не се оценува			
	17.1	Тестови		0 бодови	

	17.2	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)		0 бодови		
	17.3	Активност и учество		0 бодови		
18.	Критериум за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		60% присуство на наставата			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред.бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kukolj.M	Antropomotorika	Fakultet sporta i fizickog vospitanja, Beograd	2006
		2.	Wilmore, J. & Costill, D.	Physiology of sport and exercise, (Third edition),	Champaign: Human Kinetic, Illinois.	2002
		3.	Malacko,J.	Osnove sportskog treninga	Sportska akademija, Beograd	2000
22.2	Дополнителна литература					
		Ред.бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Haywood, K., & Getchell, N.	Life span motor development	Champaign: IL. Human Kinetics.	2004
		2.	Magill, R. & Rouge.B	Motor Learning	Broun Publishers, Louisiana:	1989
		3.	Malina, R., Bouchard, C.	.Growth, Maturation and Physical Activity	Champaign: IL. Human Kinetics	2004

1.	Наслов на наставниот предмет	ФИЗИОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 2 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Мире Спасов			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со нормалното функционирање на човековото тело и основните механизми на нормално функционирање на одделните органски системи. Во текот на практичната настава студентите своите теоретски знаења ќе ги проверуваат со изведување на вежби и експерименти во лабораториски услови и при истите ќе можат да видат одредени реакции и механизми во in vitro услови.				
11	Содржина на предметната програма: <u>Теоретска настава</u> 1. Вовед во физиологија-функционална организација и општ план на телото, клеточна организација 2. Телесни течности и електролити; Крв 3. Кардиоваскуларен систем 4. Нервен систем 5. Мускулен систем 6. Респираторен систем 7. Дигестивен систем 8. Уринарен систем 9. Репродуктивен систем, физиологија на менструален циклус, физиологија во бременост, раѓање, леунство и лактација 10. Ендокрин систем 11. Терморегулација и метаболизам 12. Систем на сетила <u>Практична настава</u> 1. Основни елементи и функција на крвта и крвната плазма 2. Нервно-мускулен систем, мионеврална врска 3. Ендокрини жлезди 4. Срце и автоматизам на работа на срцето, фактори кои делуваат на срцевата работа и нејзина регистрација 5. Систем за дишење и витален капацитет 6. Ресорпција на хранливите материи и давање на инјекции 7. Плунка, желудочен сок, жолчка 8. Уринарен систем 9. Репродуктивен систем-женски, физиолошки карактеристики на бременост и лактација 10. Репродуктивен систем-машки 11. Промет на материите и енергијата и одредување на калоричната вредност на хранливите материи 12. Термометрија, терморегулација и добивање на хипотермија				

12	Методи на учење: <u>Теоретска настава</u> Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. E-learning. Постојан контакт on-line со студентите. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи. <u>Практична настава</u> Практични лабораториски вежби во мали групи. Аудиториски вежби. Завршна вежба.			
13	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа	
14	Распределба на расположивото време		30 + 30 + 15 + 15 + 30 = 120 часа (2+2+1)	
15	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	30 часови
17	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови и усмен испит		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
	17.4.	Завршен усмен испит		30 бодови
18	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	

22	Литература		
	22.1.	Задолжителна литература	

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Gayton С.А..	Физиологија човјека и механизми болести.	Медицинска наклада, Загреб.	1995
		2.	Трајковски В.	Физиологија со функционална анатомија	Филозофски факултет, Институт за дефектологија, Скопје.	2007
		3.	Ицко Ѓоргоски, Митко И. Младенов	Физиолошки практикум	ПМФ-Скопје	2006
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Практикум по физиологија со функционална анатомија	Трајковски В, Рашиќ О.	Филозофски факултет, Институт за дефектологија, Скопје.	2008
		2.	Physiology	Linda Costanzo	Saunders	2006
		3.	Human Physiology: The Mechanisms of Body Function - 8th Edition	Arthur Vander and James Sherman and Dorothy Luciano	McGraw-Hill Education	2006

1.	Наслов на наставниот предмет	БИОХЕМИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 2 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Татјана Рушковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Во рамките на предметот студентите ќе се запознаат со хемискиот состав на човековиот организам и со основните хемиски процеси кои се одвиваат во него. Ќе се запознаат и со дијагностичкото значење на некои позначајни клиничко-биохемиски параметри. Во текот на практичната настава студентите ќе ги усвојат основните принципи на работа во биохемиска лабораторија и начинот на изработка на некои квалитативни и квантитативни анализи.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретска настава</u> - Дефиниција на биохемијата. Фази во работниот процес во клиничко-биохемиска лабораторија. - Вода и минерални соли: Натриум, калиум, хлорид, бикарбонат. Ацидо-базна рамнотежа. - Протеини 1: Амино киселини. Пептиди. Протеини. Основи на метаболизмот на протеините. Уреа. - Протеини 2: Протеини во крвната плазма. Хемоглобин: улога, хемиски состав и катаболизам. Билирубин. - Ензими 1: Основни својства на ензимите. Номенклатура и класификација. Активен центар. Кинетика на ензимските реакции. - Ензими 2: Основи на клиничката ензимологија. Дијагностичко значење на некои позначајни ензими. - Липиди 1: Основни својства и класификација на липидите. - Липиди 2: Основи на метаболизмот на липидите. Липопротеини во крвната плазма. - Јаглехидрати 1: Моносахариди. Олигосахариди. Полисахариди. Основи на метаболизмот на јаглехидратите. оГТТ и гликозилиран хемоглобин. - Хормони и невротрансмитери. - Нуклеински киселини. - Витамини: Својства и поделба. <u>Практична настава</u> - Основни мерки за заштита при работа во биохемиска лабораторија. - Земање на венска и капиларна крв. Избегнување на грешки во преаналитичката фаза. - Пипетирање. Фотометрирање.				

	4. Протеини 1: Таложeње и денатурација на протеини. 5. Протеини 2: Квалитативно и квантитативно одредување на вкупни протеини со биуретска реакција. Албумини. Брз тест за бременост. 6. Ензими: Влијание на активатори и инхибитори врз ензимската активност на плунковата амилаза. 7. Липиди 1: Растворливост на липидите. Докажување на холестерол според Salkowski. 8. Липиди 2: Одредување на концентрацијата на вкупен холестерол во серум (ензимска квантитативна метода). 9. Липиди 3: Одредување на концентрацијата на триацилглицероли во серум (ензимска квантитативна метода). 10. Јаглехидрати 1: Фелингова проба. Одредување на концентрацијата на глукоза во серум со GOD-PAP метода. Одредување на концентрацијата на глукоза во серум со метода со хексокиназа. 11. Јаглехидрати 2: Прирачен глюкометар. Одредување на глукоза и кетонски тела во урина со тест-ленти. 12. Лабораториски анализи на хормони.			
12.	Методи на учење: <u>Теоретска настава</u> Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи. <u>Практична настава</u> Практични лабораториски вежби во мали групи. Завршна вежба.			
13.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа	
14.	Распределба на расположивото време		30 + 30 + 15 + 15 + 30 = 120 часа (2+2+1)	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови	40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови	
	17.3.	Активност и учество на настава	20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит	30 бодови	

18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	под 51 бод	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22	Литература				
22.1.	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Татјана Рушковска	ОСНОВИ НА БИОХЕМИЈА, Рецензирана скрипта	Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2012
	2.	Татјана Рушковска	ОСНОВИ НА БИОХЕМИЈА, Рецензиран практикум	Факултет за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“, Штип	2012
	3.	Слобода А. Џекова-Стојкова и соработници	БИОХЕМИЈА	Катедра по биохемија при Медицински факултет, Скопје	1999
	4.	Дејвид Л. Нелсон и Мајкл М. Кокс	Ленинџер, ПРИНЦИПИ НА БИОХЕМИЈАТА, петто издание	НИД „Микена“, Битола, Преведен учебник – проект на Владата на Р. Македонија	
	5.	Кетрин Џ. Денистон, Џозеф Џ. Топинг, Роберт Л. Карет	Општа, органска и биохемија	Преведен учебник – проект на Владата на Р. Македонија	
	6.	Маргарет, М. Гингрич, Пени Овербај и Мери Џин Ричи	Течности, електролити и ацидо-базна рамнотежа	Преведен учебник – проект на Владата на Р. Македонија	
	7.	Мајкл Л. Бишоп, Едвард П. Фоди, Лари Е. Шоеф	КЛИНИЧКА ХЕМИЈА, принципи, процедури,	Просветно дело, Скопје. Преведен учебник – проект на	2009

				корелации, петто издание	Владата на Р. Македонија	
	8.	Александар К. Брауни, Џон К. Керноан	Медицинска биохемија	Преведен учебник – проект на Владата на Р. Македонија		
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	J. Koolman and K.H. Roehm	Color Atlas of Biochemistry, Second edition, revised and enlarged	Thieme, Stuttgart – New York	2005
		2.	Peter Karlson	BIOKEMIJA, za studente kemije i medicine	Školska knjiga, Zagreb	1993

1.	Наслов на наставниот предмет	МИКРОБИОЛОГИЈА СО ИМУНОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 2 семестар	7	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Васо Талески			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Основна цел на предметот е студентите да се запознаат и да стекнат солидни теоретски и практични знаења од областа на микробиологијата и основи на имунологијата.				
11.	Содржина на предметната програма: Теоретскиот дел е поделен на две целини: Општ дел и Специјален дел. Во општиот дел студентите се запознаваат со историјатот, развојот на микробиологијата како наука, со најважните откритија, значењето на микроорганизмите, класификација на бактериите, градба, распространетост, хемиски состав, растење и размножување, метаболизам, генетика, патогеност, вируленција, имуни реакции, имунопрофилакса и имунотерапија, стерилизација, дезинфекција, резистенција, антибиограми, најважните антимикробни лекови, како и со општата имунологија. Во специјаниот дел студентите се запознаваат со најважните бактерии, вируси, габички и паразити. Се запознаваат со методите на дијагностика, преку класичните методи на изолација и идентификација до најсовремени методи на молекуларна дијагностика. Општо за имуниот систем. Клетки и органи на имуниот систем. Вроден имунитет. Противгени и противтела. Организација и прикажување имуноглобулински гени. Противген противтелни меѓудејства: принципи и примени. Систем на комплемент. Главен комплекс на ткивната совпадливост (ГТС=МНС) и презентација на противгените. Т клеточен рецептор (ТКР=TCR). Т клеточо зреење, активација и диференцијација. Б клеточно создавање, активација и диференцијација. Цитокини. Активација и движење на бели клетки. Клеточно остварени цитотоксични одговори. Реакции на преосетливост. Имуна толеранција и автоимунитет. АБО и Рх-инкомпатибилија, АБО и Рх-сензибилизација, Рх-профилакса во бременост. Имунолошка улога на плацентата. Трансплантациона имунологија. Иmun одговор кон заразни заболувања. Вакцини. СИДА и други имуни недостатоци. Канцер и имуниот систем. Експериментални системи. Практична настава опфаќа запознавање во врска со: Однесување во микробиолошка лабораторија; Микроскоп и микроскопски испитувања на микроорганизмите; Земање, пакување и испраќање на материјал за микробиолошко испитување; Брисеви во бременост-бактериолошки од цервикс и вагина, Chlamydia, Mycoplasma/Ureaplasma, брисеви за група Б стрептококус, Боење на микроорганизмите (Gram, Giemsa, Ziehl-Neelsen); Хранителни подлоги и култивација на микроорганизмите; Биохемиско испитување на бактериите; Испитување на осетливоста на бактериите кон хемиотерапевтски средства (класични и автоматски); Стерилизација и дезинфекција,				

	Имунолошки методи во микробиологијата; Имунолошки серолошки испитувања во бременост-SToRCH, HIV, Hepatitis B и C итн., Брзи тестови; Хемокултури; Микробиолошка дијагноза на респираторни инфекции; генито-уринарни и сексуално преносливи инфекции; ентеропатогени бактерии; Методи на вирусолошка дијагностика (Маркери на хепатити, Дијагноза на ХИВ инфекции); миколошки и паразитарни заболувања.Испитување клеточен и вроден имун систем. Испитување хуморален вроден имун систем.Клетки во имуниот систем. Проточна цитометрија.Таложни противтела - имунопреципитација.Противтелен одговор.Комплементен систем.Цитокини.Прикажување на главен ткивно совпадлив систем.Генетска структура на главен ткивно совпадлив систем. Тип 1 преосетливост.Тип 2 и тип 3 преосетливост. Системски автоимунитет.Орган специфичен имунитет. Основни лабораториски правила.			
12.	Методи на учење: Метод на усно изложување и метод на практична работа			
13.	Вкупен расположлив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа		
14.	Распределба на расположливото време	30 + 45 + 15 + 10 + 80 = 180 часа (2+3+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	30 часови
		15.2	Вежби (лабараториски, аудирориски), семинари, тимска работа	45 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	15 часови
		16.2	Самостојни задачи	10 часови
		16.3	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1	Тестови	40 бодови	
	17.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна	10 бодови	
	17.3	Активност и учество на предав. и вежби	20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит	30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		под 51 бод	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
22.1	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Гринвуд Д. со соработници,	Медицинска Микробиологија	Проектот на Владата на Р. Македонија за превод на стручни и научни книги	17-то издание 2006, преведено 2011
	2.	Васо Талески	Микробиологија со паразитологија – Скрипта за студенти на стручни студии (физикална терапија, забни техничари-протетичари, оптометрија)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, електронско издание	2014
	3.	Васо Талески, Марија Димитрова, Марина Данилова	Микробиологија со паразитологија – Практикум за студенти на стручни студии (физикална терапија, забни техничари-протетичари, оптометрија)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип, електронско издание	2014
	4.	Пановски Никола и соработници Гостин автор: Васо Талески	“Медицинска Микробиологија-општ дел“	Катедра по микробиологија со паразитологија, МФ Скопје	2011
	5.	Пановски Никола и соработници Гостин автор: Васо Талески	“Медицинска Микробиологија и паразитологија-специјален дел“	Катедра по микробиологија со паразитологија, МФ Скопје	2011
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Васо Талески	Микробиологија	Авторизирани предавања	2008
22.2					

		2.	Jawetz, Melnick, &Adelberg	“Medical Microbiology”	The McGraw-Hill Companies	24 th ed., 2007
		3.	Милена Петровска и соработници	“Практикум по медицинска микробиологија и паразитологија”	Катедра по микробиологија и паразитологија, МФ Скопје петто издание,	2010

1.	Наслов на наставниот предмет	НЕГА НА БОЛЕН			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 2 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели/компетенции на предметот: Наставната единица придонесува пред сè кон развојот на следните општи и специфични компетентности: Разбирање на улогата на медицинската сестра не само како извршување на должност туку задолжително внесување на љубов и сочувство во работењето со болните, постапки при прием на болен, местeње на болнички кревет и менување на креветска преслека, вршење на телесни мерења, постапка при итен случај, познавање на различните видови диети применети кај различни болести, мерење на температура и разликување на температурни криви, мерење на пулс и крвен притисок, припрема на болниот за дијагностички испитувања и познавање на истите, клистирање и катетеризација, давање на парентерална и интравенска инекција, познавање на изворите на инфекција и мерките за лична заштита, начин на постапување при анафилактичен шок, колапс и кома, сместување и нега на оперирани болни, негување на неизлечиви болни и препознавање на знаци на умирање и утврдување на смрт				
11.	Содржина на предметот: Запознавање со содржината и важноста на предметот Нега на болен; Организација на болниците и болничката служба; Болничка соба, болнички кревет и болничка преслека; Прием на болен (нов болен и итен случај); Исхрана на болен, чистота на телото на болниот и грижа за душевното расположение на болниот; Опсервација на болен, витални знаци и односот помеѓу нив; Дијагностички испитувања на болен; Положби на пациентот Контрола на дефекација, уринирање и нега при повраќање; Чување и давање на лекови; Внесување на лекови во организмот со инекции; Спречување и заштита од инфекции; Медицинско - технички операции при кои акушерката/сестрата му асистира на лекарот; Постапка при анафилактичен шок, колапс, кома и акутна респираторна инсуфициенција(АРИ); Нега на оперирани болни; Нега на бремена, родилка и породена жена, нега на новородено. Нега на стари луѓе, хронични болни и претсмртници;				
12.	Методи на учење:предавање,клинички вежби, вежби на фантоми, консултации, групни дискусии за случаи од пракса				
13.	Вкупен расположив фонд на време	6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30 + 45 + 15 + 10 + 80 = 180 часа (2+3+1)			

15.	Форми на наставните активности		15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
			15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часови
16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	15 часови
			16.2.	Самостојни задачи	10 часови
			16.3.	Домашно учење	80 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		

22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	Г.Панова	Медицинска етика со деонтологија	УГД-Штип 2010
		2.	Ликар Душан	Општа и специјална нега на болен;	Табернакул Скопје 2000
		3.	Бархаш П. А.	Нега на болен и медицинска техника;	Табернакул Скопје 2010
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	Фучкар Г.	Процес на здравствената нега;	Здравствена школа-Загреб 2007

		2.	Крстиќ А.	Нови содржини на сестринската работа;	Медицински факултет, Белград,	2005
		3.		Превентивна здравствена нега	Табернакул Скопје	2011

1.	Наслов на наставниот предмет	ЕКОЛОГИЈА СО ХИГИЕНА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 2 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Невенка Величкова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на овој предмет е студентите да се стекнат со основни знаења од областа на Екологијата, заштитата на животната средина и хигиената.				
11.	Содржина на предметната програма: Вовед во екологијата, Загадување на воздух, Загадување на вода, Отпадни материи, Хемиски компоненти во животната средина, Клима и микроклима, Радијација, Бучава, Вовед во хигиена, Хигиена во јавни и комунални установи, Хигиена во образовни институции, Хигиена во здравствени установи, Лична хигиена, Хигиена и диететика во бременост.				
12.	Методи на учење:Предавања, вежби, семинариуми, истражувачки и практични активности				
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа		
14.	Распределба на расположивото време		30 + 15 + 5 + 5 + 5 = 60 часа (2+1+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		15 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		5 часа
		16.2.	Самостојни задачи		5 часа
		16.3.	Домашно учење		5 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	под 51 бод			5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Михаил Кочубовски, Владимир Кендровски	Хигиена со медицинска екологија	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип	2011
		2.	R. Čosic	Udzbenik Higijene		1983
		3.	Милто Мулев	Заштита на животна средина		1997
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kocijancic Radojka	Higijena	ZavodzaudzbenikInastavna sredstva, Beograd	2002

1.	Наслов на наставниот предмет	ЕПИДЕМИОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет "Гоце Делчев" – Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 2 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Милка Здравковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на основни знаења од областа на епидемиологијата и јавното здравство. Запознавање со мерките на превенција и сузбивање на болестите и нарушување на здравјето. Со изучувањето на овој предмет ќе се добие знаење за епидемиолошките карактеристики на заразните (цревни, респираторни, трансмисивни заразни болести, зоонози и други заразни болести) и незаразните (кардиоваскуларни заболувања, малигни заболувања, дијабет, трауматизам) заболувања.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретска настава</u> 1. Епидемиски процес 2. Епидемиолошки методи 3. Видови епидемии. 4. Форми на епидемискиот процес, 5. Настанување на инфекцијата и заразните болести и патиштата на пренесување на заразните болести. 6. Превенција на болестите и на нарушувањето на здравјето. 7. Превентивна медицинска заштита во воени и вонредни услови. 8. Епидемиолошки карактеристики на цревните заразни болести. 9. Епидемиолошки карактеристики на респираторните заразни болести. 10. Епидемиолошки карактеристики на трансмисионите заразни болести. 11. Епидемиолошки карактеристики на зоонозите. 12. Епидемиолошки карактеристики на незаразните заболувања и оштетувања на здравјето. Индикатори на витална статистика-матернален и перинатален морбидитет и морталитет, неонатален морбидитет и морталитет, како показатели за развојот на една држава. <u>Практични наставни единици:</u> 1. Епидемиолошки методи и дизајн на студии 2. Начини на собирање на податоци, епидемиолошка анкета, примерок 3. Епидемиски процес, форми на епидемиски процес, епидемиолошки модели на настанување на болест 4. Епидемиолошки карактеристики и примери за хидрични, алиментарни, капково-аерогени, контактни и трансмисивни епидемии 5. Имунизација: задолжителна вакцинација и вакцинација по епидемиолошки индикации 6. Превенција при професионална експозиција 7. Епидемиолошки карактеристики на цревни заразни заболувања 8. Епидемиолошки карактеристики на респираторни заразни заболувања				

	9. Епидемиолошки карактеристики на контактни заразни заболувања 10. Епидемиолошки карактеристики на трансмисивни заразни заболувања 11. Епидемиолошки карактеристики на хронични незаразни болести 12. Епидемиолошки карактеристики на малигни неоплазми, дијабет, болести на зависности					
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, методи на групни дискусии, индивидуални задачи, семинарски труд, презентација на научен труд					
13.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време		30 + 30 + 15 + 15 + 30 = 120 часа (2+2+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30часови		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30часови		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15часови		
		16.2.	Самостојни задачи	15часови		
		16.3.	Домашно учење	30часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	под51 бод		5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ѓорѓи Шуманов, Блаже Николовски	Епидемиологија и јавно здравство	„Напредок“, Тетово	2009
		2.	Теодор Х.Тулчински, Елена А.Варавикова	Новото јавно здравство	Студентски збор” Скопје	2003
		3.	Ленче Мирчевска, Дончо Донев, Илија Глигоров	Здравствено воспитание	Битола	2006

	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Годин а
		1.	Блаже Николовски	Епидемиологија	„Напредок“, Тетово	2003

1.	Наслов на наставниот предмет	ИНФОРМАТИКА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет "Гоце Делчев" – Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	1 година / 2 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Доц. д-р Александар Крстев			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Усвојување на основните концепти на информатиката и концепти за користење на компјутерите за комуникација, истражување и канцелариска работа				
11.	Содржина на предметната програма: - Вовед во информатика: алгоритам, апстракција, историја, - Компјутерски хардвер: вовед, видови, архитектура на компјутерски системи, Муров закон, - Компјутерски хардвер: периферни уреди, компјутерска меморија, дигитална идентификација; - Компјутерски и апликативен софтвер, лиценци, софтвер со отворен код; - Компјутерски софтвер: системски софтвер, програмски јазици; - Компјутерски софтвер: веб сервиси, онлајн системи за складирање и уредување на документи, - Компјутерски мрежи: LAN, MAN, WAN, топологии, апликации кои работат на мрежа, компоненти, поврзување; - Компјутерски мрежи: интернет, интранет, екстранет, сервиси на интернет; - Компјутерска безбедност: поим, безбедносен ризик. злонамерен софтвер, неовластен пристап, криптографија; - Информациони системи, вовед, типови, ERP, CRM, HR, SCM; - Системи за управување со содржината CMS: DMS, DAMS, WCM, ECP,ERS; - Бази на податоци, основи, типови, примена - Внес и користење на податоците од акушерската/гинеколошката/неонатолошката историја од базите на податоци на здравствените установи, користење на податоците за научно-стручни истражувања и публикување трудови				
12.	Методи на учење: Предавања, лабараториски вежби, електронско учење, семинарска работа, тимска работа, консултации.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа		
14.	Распределба на расположивото време		30 + 15 + 5 + 5 + 5 = 60 часа (2+1+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, теренска и тимска работа		15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		5 часови

		16.2.	Самостојни задачи	5 часови
		16.3.	Домашно учење	5 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоеваулација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	З. Здравев и сор.	Основи на Информатика / електронски ресурси	УГД, Штип	
		2.	Зоран Здравев и сор.	Информатика - скрипта	УГД	2012
		3.	Зоран Здравев и сор.	Практикум по Информатика	УГД	2012
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Glenn Brookshear	„Computer Science – an overview“	Pearson International edition	2009
		2.	Carl Reynolds and Paul Tymann	„Principles of Computer Science“	McGraw Hill	2008
3.		James O'Brien	„Introduction to Information Systems„	McGraw Hill	2008	

1.	Наслов на наставниот предмет	ПАТОФИЗИОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет “Гоце Делчев”, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	2 година / 3 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник	Доц. д-р Ивица Смоковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишан 3 семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со етиологијата, патогенезата и морфолошките промени во клетките и ткивата на организмот под дејство на патолошки агенси и нивна дијагностика. Запознавање со општите пореметувања на функцијата и патофизиолошките процеси на организмот.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> 1. Патологија на клетка; Воспаление; Регенерација и репарација; Нарушување на циркулација; Патологија на имунолошкиот систем; Неоплазми; Системска патологија 2. Пореметувања на градбата и функцијата на макромолекулите и субцелуларните структури 3. Пореметувања на енергетскиот метаболизам и метаболизмот на основните хранливи материи 4. Пореметувања на прометот на специфичните метаболички соединенија 5. Пореметувања на прометот на водата и електролитите. 6. Пореметувања на ацидобазната рамнотежа 7. Биолошко активни ендогени соединенија во патофизиолошките процеси 8. Пореметувања на невровегетативната регулација. Патофизиолошка основа на болката. 9. Пореметувања на терморегулацијата. Имунопатофизиологија 10. Воспаление. Целокупно реагирање на организмот на нокса. 11. Циркулаторен шок. Пореметување на свеста. 12. Пореметување на развитокот и растот. Малигна преобразба и раст. <u>Практични наставни единици:</u> 1. Патологија на клетки и ткива 2. Патофизиолошки основи на наследување на болестите и синдромите 3. Смрт на клетката 4. Супстратни хипоенергози – гладување 5. Пореметувања на метаболизмот на белковините 6. Пореметувања на метаболизмот на пуринските и приримидинските бази – Гихт 7. Пореметувања на прометот на калциумот, фосфатите и магензиумот 8. Гастроинтестинални хормони и неуропептиди 9. Реакции на пресадување на ткивата 10. Патофизиологија при гинеколошки заболувања 11. Патофизиологија на бременост, раѓање и леунство				

	12. Патофизиологија кај новородено и патофизиологија на недоносено.					
12.	Методи на учење: Интерактивна настава на предавања и вежби,практични вежби.					
13.	Вкупен расположив фонд на време		6 ЕКТС x 30 часа = 180 часа			
14.	Распределба на расположивото време		30 + 45 + 15 + 10 + 80 = 180 часа (2+3+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часови		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови		
		16.2.	Самостојни задачи	10 часови		
		16.3.	Домашно учење	80 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби			20 бодови	
	17.4.	Практичен и завршен испит			30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Кумар, Абас, Фаусто, Мичел	Основи на патологијата според Робинс	Табернакул	2012
		2.	Едвард К. Клат	Робинс и Котран Патолошки атлас	Академски печат	2012
		3.	Авторизирани предавања			
		4.	Гамулин С., Марушич М., Ковач З. и сорадници	Патофизиологија	Шестто издание - Медицинска наклада, Загреб	2005

		5.	Стефан Џ.Мек Фи и Вилијам Генонг	Патофизиологија на болести Вовед во клиничка медицина 4-тоиздание	Проект на Владата на Р.Македонија за превод на стручни и научни книги	2002, преведено 2011
		6.	Васкова О., Мицева С. Ристевска, Поп Ѓорчева Д., Миладиновска Д., Лопарска С.,Ивановска Ј.Е.	Практикум по општа и специјална патолошка физиологија	Скопје	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Исак Таџер и соработници	Општа патолошка физиологија	Медицинска книга, Белград	
		2.	Исак Таџер и соработници	Специјална патолошка физиологија	Медицинска книга, Белград	

1.	Наслов на наставниот предмет	Патологија			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегрирани студии од прв и втор циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора/трети семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	7
8.	Наставник	Проф. д-р Драган Михаиловиќ			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со етиологијата, патогенезата и морфолошките промени во клетките и ткивата на организмот под дејство на патолошки агенси и нивна дијагностика				
11.	Содржина на предметната програма: Патологија на клетка; Воспаление; Регенерација и репарација; Нарушување на циркулација; Патологија на имунолошкиот систем; Неоплазми; Системска патологија: Патологија главе и врата (Патологија усне дупље и орофаринкса, Патологија пљувачних жлезда, Патологија костију вилица), Патологија кардиоваскуларног система, Патологија респираторног система, Патологија дигестивног система, Патологија женског гениталног система и дојке, Патологија урогениталног система, Патологија ендокриног система, Патологија костију и зглобова, Патологија периферног и централног нервног система.				
12.	Методи на учење: теоретска настава, практични вежби, семинарски работи				
13.	Вкупен расположив фонд на време	7 x 30 = 210			
14.	Распределба на расположивото време	45+45+15+15+60			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања-теоретска настава	45 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часови	
		16.3.	Домашно учење	90 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови/усно			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови

	17.3.	Активност и учество	20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од x 91 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски,	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	Кумар, Абас, Фаусто, Мичел	Основи на патологијата според Робинс	Табернакул 2012
		2.	Едвард К. Клат	Робинс и Котран Патолошки атлас	Академски печат 2012
		3.	Авторизирани предавања		
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година

1.	Наслов на наставниот предмет	ФАРМАКОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет "Гоце Делчев" – Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	2 година / 3 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Зорица Арсова Сарафиновска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен 2 и запишан 3 семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се запознаат студентите со најосновните фармакокинетски (апсорпција, дистрибуција, метаболизам и елиминација на лековите) и фармакодинамичките процеси во човековиот организам, механизмот на дејство на лековите, факторите од кои зависи сигурноста и ефикасноста на лекот, дозирањето и факторите кои влијаат врз дозирањето на лековите, интеракциите и несаканите дејства на лековите, како и да се даде приказ на најосновните карактеристики на повеќето лекови коишто денес се користат во секојдневната пракса. Употреба на лекови во бременост и лактација.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Базична фармакологија; Фармакодинамија (дејство на лековите врз органски системи) 2. Механизам на делување на лековите; Карактер на дејство, специфичност и селективност 3. Видови на терапија, етиолошка, симптоматска; Квантитативни аспекти на дејството на лековите 4. Сооднос меѓу структурата на лекот и фармаколошкиот одговор; Јачина и ефикасност на лековите 5. Поим за кумулација и толеранција; Взаемно дејство помеѓу лековите; Несакани дејства на лековите (токсичност, алергиски, генетски обусловени); Зависност кон лекови, Антиинфективни лекови 6. Лекови кои дејствуваат преку автономниот нервен систем, 7. Фармакологија на лековите кои дејтвуват преку централниот нервен систем, 8. Лекување на кардиоваскуларни заболувања, Хемостаза и тромбоза, лекови кои се користат во терапија на анемија, 9. Лекување на заболувања на респираторен систем, 10. Лекување на заболувања на дигестивниот тракт, 11. Употреба на витамини и хормони во секојдневната терапевска пракса, 12. Лекови во бременост и лактација, FDA-категории на лековиво бременост				
12.	Методи на учење: Истражувачки, работа во мали групи, домашни работи, практична настава, семинарски работи, дискусија, дебата, индивидуални задачи				
13.	Вкупен расположив фонд на време	4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30 + 30 + 15 + 15 + 30 = 120 часа (2+2+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови	

16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	15 часови
			16.2.	Самостојни задачи	15 часови
			16.3.	Домашно учење	30 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
	17.4.	Практичен и завршен испит			30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) F
			од 51 до 60 бода		6 (шест) E
			од 61 до 70 бода		7 (седум) D
			од 71 до 80 бода		8 (осум) C
			од 81 до 90 бода		9 (девет) B
			од 91 до 100 бода		10 (десет) A
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		

22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
		1.	Доц. Д-р Трајан Балканов Проф.Д-р Срѓан Пешиќ	Фармакологија за стоматолози – општ дел	Авторизирани предавања, скрипта
		2.	Доц. Д-р Трајан Балканов Проф.Д-р Срѓан Пешиќ	Фармакологија за стоматолози – специјален дел	Авторизирани предавања, скрипта

1.	Наслов на наставниот предмет	СОВРЕМЕНИ ДИЈАГНОСТИЧКИ МЕТОДИ ВО МЕДИЦИНАТА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“-Штип, Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	2 година / 3 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Антонио Григориевски; Проф. д-р Тане Маркоски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен 2 и запишан 3 семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентот се запознава со значењето и употребата на најсовремените технички методи при дијагностика и терапија во медицината, со посебен акцент на улогата на медицинската сестра/техничар во подготовка и спроведување на методите.				
11.	Содржина на предметната програма Содржина на предметната програма: • Класични и дигитални дијагностички методи. • Добивање на аналогна и дигитална снимка. • Основн на дигиталните методи за инвестигација. • Основни принципи на ултразвучната дијагноза • Основни принципи на КТ дијагностика • Магнетна резонанца и нејзина примена во дијагноза на заболувањата • Современи дијагностика на респираторен тракт • Современи дијагностички методи на кардиоваскуларниот систем • Современи дијагностчки методи во гастроинтестиналниот тракт • Современи дијагностички методи во урогениталниот тракт. • Современи дијагностички методи во гинекологија. • Методи на дијагностика во неурорадиологија				
12.	Методи на учење: интерактивни предавања, интерактивни кабинетски вежби на фантоми, интерактивни клинички вежби со пациенти, клиничка пракса во амбуланта, на одделение, во родилна и операциона сала, самостојна истражувачка работа преку изработка на семинарски труд, учење со помош на интернет и библиотечниот фонд на УГД, домашно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		4 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
14.	Распределба на расположивото време		30 + 30 + 15 + 10 + 35 = 120 часа (2+2+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2.	Вежби (кабинетски, клинички, аудиториски), семинари, тимска работа		30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		15 часови

		16.2.	Самостојни задачи	10 часови		
		16.3.	Домашно учење	35 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови		40 бодови		
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови		
	17.3.	Активност и учество		20 бодови		
	17.4.	Завршен испит		30 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бода	5 (пет) (F)		
од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)			
од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)			
од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)			
од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)			
од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Авторизирани предавања од наставникот			
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	/			

1.	Наслов на наставниот предмет	СЕМЕЈНА МЕДИЦИНА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	2 година / 3 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Љиљана Симоновска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен 3 и запишан 4 семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со делот од примарната здравствена заштита - улогата и значењето на акушерката во превенција, дијагноза и терапија на заболувањата кај популацијата од секоја старосна група, со посебен осврт на жената и детето (т.е., мајката и бебето).				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> 1. Вовед. Медицинска документација 2. Анамнеза и физикален преглед кај сите возрасни групи, со посебен осврт на мајка и дете. 3. Заболувања на респираторен систем - симптоматологија, дијагностика, диференцијална дијагноза, терапија. 4. Заболувања на кардиоваскуларен систем- симптоматологија, дијагностика, диференцијална дијагноза, терапија. 5. Заболувања на гастроинтестинален систем - симптоматологија, дијагностика, диференцијална дијагноза, терапија. 6. Заболувања на урогенитален систем – симптоматологија, дијагностика, диференцијална дијагноза, терапија. 7. Мускулоскелетни заболувања и повреди. 8. Главоболка и други видови болка. 9. Најчести состојби кај педијатриската популација, со посебен акцент на новороденче и доенче. 10. Репродуктивно здравје - планирање на семејството и контрацепција. 11. Репродуктивно здравје - пренатална и постпартална нега. 12. Превентивни мерки, советување, генетско советување. <u>Практични наставни единици:</u> 13. Физикален преглед, со посебен акцент на мајка и дете. 14. Горно - респираторни заболувања - симптоматологија и третман, процена на пациент со ХОББ. 15. Процена и третман на пациент со артериска хипертензија, Процена и третман на пациент со срцеви аритмии, Процена и третман на пациент со коронарна артериска болест. 16. Процена и третман на пациент со дијареа и повраќање. Анализа на абдоминалните симптоми. 17. Третман на мускулни пренапрегања и дисторзии. Остеопороза - процена на ризик и советување.				

	18. Процена на уринарни симптоми - анурија наспроти уринарна инконтиненција. Дизурија.				
	19. Водење на нормална бременост, нормално раѓање во домашни услови, во примарна здравствена заштита и во родилиште од страна на акушерката, и водење на нормален постпартален период				
	20. Проценка на акутни заболувања во тек на бременост, прва помош од акушерката и итно препраќање на повисоко ниво на здравствена заштита, тимска работа со докторот-опстетричар.				
	21. Разни видови крварења кај жената, проценка на степен на крварење и степен на итност, изведба на вагинална тампонада				
	22. Планирање на семејството и разни методи за контрацепција, проблемите на брачен стерилитет				
12.	Методи на учење: Теоретски предавања, работа во групи, практични вежби, проектни задачи				
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 120 часа		
14.	Распределба на расположивото време		30 + 30 + 15 + 10 + 35 = 120 часа (2+2+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби-практична настава	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	10 часови	
		16.3.	Домашно учење	35 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби		20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит		30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Mengel M. et al.	Family Medicine: Ambulatory Care and Prevention	Fifth Edition (LANGE Clinical Medicine)	
		2.	Група автори	Примарна здравствена заштита-одбрани поглавја		
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				

1.	Наслов на наставниот предмет	ОРГАНИЗАЦИЈА НА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора /Трет семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Ѓорѓи Шуманов			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основните принципи во планирање на здравството, видовите на планови, донесување, развој и евалуација на плановите во здравството.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Планирање и развој на здравствената заштита 2. Основни принципи на планирањето во областа на здравството 3. Видови на планови на здравствена заштита 4. Дефинирање на приоритети и развој и донесување на план 5. Евалуација на остварување на план за здравствена заштита 6. Евалуација на остварување на план за здравствена заштита 7. Организација на здравствената заштита и здравствената служба 8. Нивоа во системот на здравствената заштита-1 9. Нивоа во системот на здравствената заштита-2 10. Здравствена и социјална заштита стари лица и лица попречени во психофизичкиот развој 11. Здравствена и социјална заштита на работници, земјоделско население 12. Човечки ресурси во здравствената заштита				
12.	Методи на учење: Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		120		
14.	Распределба на расположивото време		2+1+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		15 часови
		16.2.	Самостојни задачи		15 часови
		16.3.	Домашно учење		45 часови
17.	Начин на оценување				

	17.1.	Тестови	70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови
	17.3.	Активност и учество	20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Италијански и македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22.	Литература				
22.1.	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Шуманов, Ѓорѓи и сор.	“Авторирирани предавања”	УГД, Штип	2012
	2.	Тулчински, Т.Х., Варавикова, Е.А	Новото јавно здравство	НИП “Студентски збор”, Скопје	2003
	3.				
	Дополнителна литература				
22.2.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	/			

1.	Наслов на наставниот предмет	ИНТЕРНА МЕДИЦИНА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	4-ти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	8
8.	Наставник	Доц. д-р. Валентина Велкоска Накова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Ислушани анатомија и физиологија, а предуслов за полагање положени анатомија и физиологија			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на основни знаења од интерната медицина што се неопходни за стекнување на дополнителни квалификации во студиската програма Медицински сестри/техничари Стекнување со вештини за практична примена на научената теорија				
11.	Содржина на предметната програма: Предавања: 1. Болести на кардиоваскуларниот систем и улога на сестрата при негување на болните- 2 блока 2. Болести на респираторниот систем со посебен осврт на негата на болните лица- 2 блока 3. Болести на гастроинтестиналниот систем со посебен осврт на неа на болните- 2 блока 4. Хематолошки заболувања 5. Ревматолошки, воспалителни и дегенеративни заболувања 6. Ендокринолошки заболувања -2 блока 7. Болести на уринарниот систем со неа- 2 блока				
12.	Методи на учење: Методи на учење: <u>Теоретска настава</u> : Интерактивна настава: предавања со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава. Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи. <u>Практична настава</u> : Практични клинички вежби на интерно одделение во мали групи по 10 студенти.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		8 ЕКТС x 30 часа = 240 часа (3+4+1)		
14.	Распределба на расположивото време		60+60+30+30+60=240 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		60 часови
		15.2.	Вежби		60 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		30 часови
		16.2.	Самостојни задачи		30 часови
		16.3.	Домашно учење		60 часови
17.	Начин на оценување				

	17.1.	Тестови (колоквиуми и завршен испит)	70 бодови
	17.2.	Практичен испит	10 бодови
	17.3.	Активност и учество	20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Освоени 42 поени од присуство на предавања, реализација на вежби, практичен испит и од два колоквиуми	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуацијата на знаењата е континуирана и истата се остварува преку учество во дискусии, тестови, мануелни вештини и други начини на проверка на знаењата. Врз база на сите активности кои се применуваат и оценуваат, вклучувајќи го и завршниот испит, се врши евалуација на квалитетот на наставата.	

22.	Литература				
22.1.	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Марија Вавлукис Валентина Велковска Накова Гордана Камчева Ангела Маролова	Авторизирани предавања “Одбрани поглавја од интерна медицина” Достапни во слободна форма на е-усење	УГД Штип	2013
	2.	Владимир Серафимовски и соработници	ИНТЕРНА МЕДИЦИНА (одбрани поглавја)	Македонска ризница, Куманово	2003
	3.	Чарлс Форбс, Вилијам Џексон	Клиничка медицина (Атлас во боја и текстови), Трето издание	Превод 1000 наслови, Влада на Р. Македонија	2012
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.				
	2.				
	3.				

1.	Наслов на наставниот предмет	ИНФЕКТИВНИ ЗАБОЛУВАЊА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора/Четврти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Вело Марковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се совладаат основните елементи на дијагноза, терапија и профилакса на инфективни болести				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретска настава:</u> 1. Инфекција, инфективна болест (основни карактеристики), температура , видови и регулација 2. Принципи на дијагностиката, терапија и превенција на инфективните болести 3. Основи на имунологија на инфективни заболувања 4. Основи на гастроинтестинални инфекции; дехидратации 5. Епидемиолошки и клинички карактеристики на хепатити 6. Осипни вирусни заболувања : Варичела – зостер, Морбили , Рубеола, Грип 7. Паротитис епид., Мононуклеоза, 8. Респираторните инфекции 9. Карактеристики на тетанус, беснило 10. Карактеристики на зоонози 11. Инфективни заболувања на ЦНС 12. ХИВ инфекција <u>Практична настава</u> 1. Прием на инфективен болен и сместување во изолации 2. Соодветна заштита на медицинскиот персонал и отстранување на инфективен отпад 3. Земање на биолошки материјал за испитување 4. Дијгностички и терапевтски протокол кај инфективните болести 5. Пријавување и регистрирање на инфективни билести 6. Аплицирање на перорална терапија 7. Аплицирање на парентерална терапија 8. Антитетанусна и антирабиесна профилакса 9. Лумбална пункција 10. Третман кај вирусни осипни трески и тоалета на кожа и слузокожа 11. Хигиено диететски режим кај ентроинфекции и вирусни хепатити				
12.	Методи на учење: Теоретска и практична настава				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120			

14.	Распределба на расположивото време		2+2+1	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Редовност и активност на предавања и вежби, задоволителни колоквиуми	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		самоевалуација	

	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.		Авторизирани предавања	Универзитет Гоце Делчев-Штип
		2.		Инфективни болести (одбрани поглавја)	Медицински факултет Скопје
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.			

1.	Наслов на наставниот предмет	ОНКОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Четврти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р. Ѓорѓи Бабушку			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се стекнат студентите со основните елементи за спроведување на соодветна здравствена нега, палијативна и супортивна терапија кај онколошки пациенти				
11.	Содржина на предметната програма: Теоретска наставна програма: 1.Епидемиологија,етиологија и патологија на малигните заболувања 2. Превенција, дијагноза, прогностички фактори на малигните заболувања 3. Терапија на малигните заболувања (хирургија,радиотерапија, хемотерапија, имунотерапија, терапија со гени), супортивна терапија и палијативна нега, евалуација на одговорот на терапијата 4. Итности во онкологијата, канцерска болка, паранеопластичен синдром 5. Токсични ефекти од радиотерапијата и хемотерапијата 6. Здравствена нега на болни со малигни заболувања 7. малигни тумори на ЦНС, глава и врат 8. Малигни тумори на граден кош 9. Малигни тумори на дигестивен систем 10. Малигни тумори на уринарен систем 11. Малигни тумори на машки генитални органи 12. Малигни тумори на женски генитални органи 13. Малигни тумори на кожа и скелет 14. Малигни тумори на меки ткива и лимфоми 15. Тумори во детска возраст Практична наставна програма Во корелација со теоретската настава со посебен осврт на палијативната нега и супортивната терапија				
12.	Методи на учење: Интерактивна настава, поединечни консултации со студенти				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120			
14.	Распределба на расположивото време	2+1+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		10 часови

		16.2.	Самостојни задачи	10 часови
		16.3.	Домашно учење	10 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на предавања најмалку 7(60%) предавања, континуирани проверки и 10 вежби, за завршен испит освоени 42 бода и положени континуирани проверки	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	

22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Група автори	Онкологија со радиотерапија	Скопје
		2.			
		3.			
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.			
		2.			
		3.			

1.	Наслов на наставниот предмет	ОФТАЛМОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Четврти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Невенка Лабан Гучева			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен трети семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основните процедури за откривање на очните болести и нивен третман				
11.	Содржина на предметната програма: - Дијагностика и третман на очни болести - Воспаленија на предниот сегмент на окото - Дегенеративни процеси и тумори на преден сегмент - Глауком - Катаракта - Васкуларни болести на ретината - Дијабетична ретинопатија - Тумори на окото - Аблација на ретина - Болести на очниот нерв - Повреди на окото				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, семинарски трудови со усна презентација				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120			
14.	Распределба на расположивото време	2+2+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава	30 часови	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	15 часови	
		16.2	Самостојни задачи	15 часови	
		16.3	Домашно учење	30 часови	
17.	Начин на оценување – 2 колоквиуми со тестови, семинарска работа, усно полагање				
	17.1.	Тестови			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	

		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Италијански и македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ј.К. Кански	Клиничка офталмологија		2012
		2.	С. Братфорд	Основи на офталмологија		2010
		3.	С. Спалтон	Офталмолошки атлас		2010
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.		К. Јанев	Општа офталмологија		2012	

1.	Наслов на наставниот предмет	НЕВРОЛОГИЈА И ПСИХИЈАТРИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година/Четврти семестар		Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Лилјана Илиевска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Запишана втора година на студии			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на изучување на овој предмет е студентите да се здобијат со основите на дијагноза, терапија и профилакса на невролошки и психијатриски болни.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретска настава:</u> • Класификација на ментални заболувања, социјална психијатрија • Заболувања на зависност • Невродегенеративни заболувања • Афективни заболувања • Психотични заболувања • Невротични и психосоматски заболувања • Пореметувања на личноста • Ментално здравје во заедницата, стигма • Заболувања на централни нерви • Нервно-мускулни заболувања, екстрапирамидни заболувања • Нервно-мускулни заболувања, екстрапирамидни заболувања • Цереброваскуларни заболувања <u>Практична настава:</u> • Психијатриска анамнеза и интервју • Психози-шизофренија, параноја • Алкоголизам и наркоманија-фармакотерапија, психотерапија • Деменција-Алцхајмерова болест • Епилепсија и епилептичен статус-терапија • Невролошка анамнеза и статус-мотилитет, рефлекси, сензибилитет • Кранијални нерви-начин на испитување • Цереброваскуларни заболувања-мозочен удар • Паркинсонова болест • Нега на болен во кома-превенција на декубити • Лумбална пункција-начин на изведување • Дијагностички методи КТ, НМР-припрема на пациент				
12.	Методи на учење: Предавања, аудиториски вежби, консултации.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120			

14.	Распределба на расположивото време		2+2+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава	30 часови	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	15 часови	
		16.2	Самостојни задачи	15 часови	
		16.3	Домашно учење	30 часови	
17.	Начин на оценување (Нумерички оценки во согласност со Статутот и правилниците на Универзитетот)				
	17.1.	Тестови / завршен испит		70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови	
	17.3.	Активност и учество		20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	Доц.др.К.Рихтер, В.Ортаков, Д.Белевска	Ментално здравје во заедницата	2006
		2.	Проф.др.Чадловски	Психијатрија	Просветно дело 2004
		3.	Група автори	Неврологија	Просветно дело 2008
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач Година
		1.	Илиевска Лилјана и Петрова Вера	Евоцирани потенцијали во клиничка пракса	Просветно дело 2007

1.	Наслов на наставниот предмет	ПРВА ПОМОШ			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет “Гоце Делчев” - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Втора година/четврти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Вело Марковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Совладување на вештини за зачувување на животот кај повредени; спречување на понатамошни повреди и компликации; вршење на тријажа и давање на прва помош кај масовни несреќи; совладување на вештини за срцево белодробно и мозочно оживување.				
11.	Содржина на предметната програма: 1.Вовед во срцево белодробно мозочно оживување 2.Акутна респираторна слабост 3.Акутно престанување на работата на срцето (КА) 4.Основно одржување во живот 5.Напредно одржување во живот 6.Продолжено одржување во живот 7.Прва помош при политраума и фрактура 8.Прва помош при крварења 9.Прва помош при изгореници; удар од струја 10. Прва помош при смрзнатини; давање 11. Прва помош кај оштетувања од киселини 12. Прва помош и тријажа кај масовни несреќи				
12.	Методи на учење: Самоевалуација				
13.	Вкупен расположив фонд на време		120		
14.	Распределба на расположивото време		2+2+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		15 часови
		16.2	Самостојни задачи		15 часови
		16.3	Домашно учење		30 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови/завршен испит			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови

18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Италијански и македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Нојков,Ј	Авторизирани предавања	Факултет за медицински науки - УГД	
		2.	Марија Шошолчева	Срцево Белодробно Мозочно Оживување.	Катедра по анестезиологија со реанимациј – медицински факултет Скопје	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				

1.	Наслов на наставниот предмет	НУТРИЦИЈА И ДИЕТЕТИКА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	Втора година/ четврт еместар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Доц. д-р Катарина Смилков			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Изучувањето на оваа предметна програма, на студентите ќе им обезбеди теоретско и практично познавање од областа на исхраната и диететиката, а особено: познавање на физиологијата на исхраната, познавање на составот на прехранбените производи и нивниот квалитет, познавање на принципите на рационална исхрана и режимите на исхрана кај различни популации на здрави индивидуи, како и режимите на исхрана при некои заболувања.				
11.	Содржина на предметната програма: А) Содржина на предавањата: 1. Вовед во нутриција и диететика. Основни поими. 2. Принципи на рационална исхрана. Макронутриенти и микронутриенти. 3. Исхрана кај различни возрасни групи: доенчиња, деца, училишни деца и бремени жени. 4. Исхрана кај различни возрасни групи: адолесценти, возрасни, стари лица. 5. Исхрана во состојба на болест: дебелина, дијабетес. 6. Исхрана во состојба на болест: кардиоваскуларни болести, болести на гастроинтестиналниот систем. 7. Исхрана во состојба на болест: бубрежни заболувања, респираторни заболувања. 8. Исхрана во состојба на болест: канцер, невролошки состојби, наследни метаболни нарушувања. 9. Нутритивна поддршка. Палијативна нега. Пречувствителност на храна и лек-храна интеракции. 10. Популарни диети и нивни карактеристики.				
12.	Методи на учење: предавања, дискусии на зададена тема, консултации; изработка на самостојна семинарска работа; домашно учење; подготвителна настава за испити и колоквиуми: консултации.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа (2+0+1)		
14.	Распределба на расположивото време		30 +10 +10 +10 =60 часа		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	0 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	10 часови	

		16.2.	Самостојни задачи	10 часови
		16.3.	Домашно учење	10 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови (колоквиуми и завршен испит)		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Освоени 42 поени од присуство на предавања, реализација на вежби, изработка на семинарска/проектна задача и од два колоквиуми	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуацијата на знаењата е континуирана и истата се остварува преку оценување на семинари, есеи, усмени презентации, учество во дискусии, тестови и други начини на проверка на знаењата. Врз база на сите активности кои се применуваат и оценуваат, вклучувајќи го и завршниот испит, се врши евалуација на квалитетот на наставата.	

22.	Литература				
22.1	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Webbster-Gandy, M, Holdsworth.	Oxford handbook of nutrition and dietetics Оксфордски прирачник за нутриција и диететика	Oxford medical handbooks-превод на македонски	2015
	2.	Mahan, LK, Escott-Stump, S (Ed)	Krause's Food and Nutrition Therapy (12 th Ed)	Saunders, Elsevier	2008
	Дополнителна литература				
22.2	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Tojagic, Mirilov	Hrana-znacaj i tokovi u organizmu	Matica srpska	1998

1.	Наслов на наставниот предмет	СОЦИОЛОГИЈА НА ЗДРАВЈЕ И БОЛЕСТ				
2.	Код					
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" Штип				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус				
6.	Академска година / семестар	Четврти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2	
8.	Наставник	Доц. д-р Даниела Коцева				
9.	Предуслови за запишување на предметот	/				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Наставните содржини придонесуваат пред сè кон развојот на следните општи и специфични компетентности: Наставните единици придонесуваат пред сè кон развојот на следните општи и специфични компетенции -Студентите да се стекнат со знаења за основните белези на Социологијата на здравјето и болеста; -Да се запознаат со здравјето и болеста како предмет на Социологијата на медицината; -Да се стекнат со знаења за менталното здравје и менталните болести; -Студентите да го осознаат односот на релација пациент-доктор; -Да се стекнат со знаења за алтернативната медицина.					
11.	Содржина на предметната програма: Социологијата на здравје и болест,определби и развојот Односот на социологијата на здравјето и болеста и другите сродни науки,; Потекло и развојот на Социологијата на здравје и болест; Основни содржини и категории на Социологијата на здравје и болест; Концепти за болести; Ментално здравје и ментална болест; Односот пациент-доктор; Професиите и професионализацијата на медицинската практика; Алтернативна медицина;					
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дебати, дискусии, есеи, консултации, индивидуална и групна работа, семинарски работи и презентации					
13.	Вкупен расположлив фонд на време 60					
14.	Распределба на расположливото време 2+0+1					
15.		15.1	Предавања – теоретска настава		30 часови	

	Форми на наставни активности	15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	0 часови		
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	15 часови		
		16.2	Самостојни задачи	5 часови		
		16.3	Домашно учење	10 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1	Тестови		40 бодови		
	17.2	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови		
	17.3	Активност и учество		20 бодови		
18.	Критериум за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			од 51 до 60	6 (шест) (E)		
			од 61 до 70	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред.бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	С.Костовски, Б.Саркањац	Социологија на медицината	Скопје:	1999
		2.	М.Ташева	Социологија	Филозофски факултет - Скопје	2003
		3.	В.Петровски	Социологија	Педагошки факултет - Штип	2006
	22.2	Дополнителна литература				
		Ред.бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Д.Марковиќ	Општа социологија	Ниш	2011

1.	Наслов на наставниот предмет	ИНТРАХОСПИТАЛНИ ИНФЕКЦИИ			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Четврти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Милка Здравковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентот да ја согледа важноста на интрахоспиталните инфекции како голем јавно здравствен проблем и да ја разбере значајноста на контролата на интрахоспиталните инфекции; Да знае да ги дефинира и препознава интрахоспиталните инфекции и ризик факторите кои влијаат или се доминантни за нивното појавување; Да стекне знаење и вештини за контрола, сузбивање и превенција на интрахоспиталните инфекции;				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> 1. Дефиниција и значење на интрахоспиталните инфекции 2. Потреба од епидемиолошки пристап во контролата на интрахоспиталните инфекции 3. Етиологија на интрахоспиталните инфекции 4. Настанување и патишта на пренос на интрахоспиталните инфекции 5. Поделба на интрахоспиталните инфекции 6. Дезинфекција и стерилизација 7. Медицинскиот отпад и интрахоспиталните инфекции 8. Превенција на интрахоспиталните инфекции 9. Типови на епидемиолошки надзор и контрола на интрахоспиталните инфекции 10. Организациона поставеност и законска регулатива во контролата на интрахоспиталните инфекции 11. Важноста на тимската работа и итердисциплинарниот пристап во контролата на интрахоспиталните инфекции 12. Елементи на контролата на интрахоспиталните инфекции Вештини за контрола на интрахоспиталните инфекции: 1. Правилна хигиена на рацете; Контрола на хигиена на раце на здравствени работници; 2. Правилна дезинфекција на работни површини и предмети во болничка средина; 3. Правилно земање на брис од нос, грло и рана 4. Правилна обработка / земање на материјал за микробиолошка дијагноза од пациенти со интрахоспитални инфекции (по системи) 5. Критичност во определувањето и земањето на материјал за микробиолошка дијагноза 6. Правилно пакување и транспортирање на примероците за микробиолошка дијагноза 7. Постапки при појава / изолација на MRSA				

	8. Правилно земање на материјал за контрола на воздухот во болничката средина (операциони сали, единици за интензивно лекување)					
	9. Групна дискусија – постапки и предлог мерки за сузбивање и контрола на ИХИ во дадени ситуации (според дадени примери за ИХИ)					
	10. Работа во мали групи / тимови - постапки и предлог мерки за сузбивање и контрола на ИХИ во дадени ситуации (според дадени примери за ИХИ)					
	11. Пополнување на унифицирана пријава за секој пациент со ИХИ					
	12. Определување на стапка на инциденца и стапка на преваленца на ИХИ					
12.	Методи на учење: Предавања, методи на групни дискусии, индивидуални задачи, семинарски труд;					
13.	Вкупен расположив фонд на време			60		
14.	Распределба на расположивото време			2 + 0 + 1		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава		30 часови	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		0 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		15 часови	
		16.2	Самостојни задачи		5 часови	
		16.3	Домашно учење		10 часови	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови и завршен усмен испит			70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Здравковска Милка	Авторизирани предавања		
		2.	К. Поповска-Јовановска	Нозокомијални инфекции	Скопје	2003
		3.	C. Glen Mayhall	Hospital Epidemiology and Infection Control, Third Edition,	Philadelphia, USA	2004

1.	Наслов на наставниот предмет	ПРОМОЦИЈА НА ЗДРАВЈЕ И ЗДРАВСТВЕНО ВОСПИТУВАЊЕ			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет “Гоце Делчев” – Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	2 година / 4 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Милка Здравковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен 3 и запишан 4 семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со методите и средствата кои се применуваат во промоцијата на здравјето и здравственото воспитание, содржините и целите и нивната примена. Студентите се стекнуваат со знаење за принципите на организирање на здравствената заштита, начинот на планирање, развој и евалуација.				
11.	Содржина на предметната програма Теоретска настава: 1. Дефинирање на основните поими и потреби во промоцијата на здравјето 2. Принципи на промоцијата на здравјето 3. Цели и подрачја на здравственото образование 4. Принципи на здравствено - воспитна работа 5. Основни карактеристики на за здравствено - воспитните методи и средства 6. Примена на здравственото воспитание во текот на секојдневната работа во здравството 7. Улогата на акушерката како едукатор по здравствено образование во и вон системот за образование 8. Методи за промена на однесувањето 9. Меѓународна активност за промоција на здравјето 10. Здравје за сите во 21 век 11. Планирање, развој и евалуација на системот на здравствена заштита 12. Нивоа на здравствена заштита (примарно, секундарно, терциерно ниво) Практична настава: 1. Дефиниции во промоцијата на здравјето 2. Одредување на приоритетите на промоцијата на здравјето 3. Подрачја на здравственото образование 4. Содржини на здравствено-воспитна работа, различни методи на едукација 5. Основни карактеристики на за здравствено - воспитните методи и средства 6. Улогата на акушерката како едукатор по здравствено образование 7. Спроведување методи за промени во однесувањето на луѓето 8. Приоритети на стратегијата „Здравје за сите во 21 век“. 9. Дефинирање на планските цели на системот на здравствена заштита 10. Здравствени активности според нивоа на здравствена заштита (примарно, секундарно, терциерно ниво)				
12.	Методи на учење: Интерактивни предавања, аудиториски вежби, поединечни консултации со студенти, групни дискусии на случаи од праксата, фокус-групи				

13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа			
14.	Распределба на расположивото време		30 + 0 + 5 + 5 + 20 = 60 часа (2+0+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часови		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	5 часови		
		16.2.	Самостојни задачи	5 часови		
		16.3.	Домашно учење	5 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество во наставата			20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ленче Мирчевска, Дончо Донев, Илија Глигоров,.	Здравствено воспитание	Универзитет “Св.Климент Охридски”, Битола, Битола	2006
		2.	Теодор Х.Тулчински, Елена А.Варавикова	Новото јавно здравство	Студентски збор” Скопје	2003
		3.	Џејмс Ф. Џекел и Дејвид Л.Кац со соработници	Епидемиологија, биостатистика и превентивна медицина	Табернакул“ Скопје	2010

1.	Наслов на наставниот предмет	ХИРУРГИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	8
8.	Наставник	Доц. Д-р. Алекасндар Митевски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Совладување на општо хируршките принципи и совладување на општо хируршките принципи на абдомен и торакс.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Вовед и историјат во хирургијата. Асепса и антисепса. Инфекции во хирургијата 2. Повреди – општо, Повреди – механички, Повреди – термички 3. Шок и реанимација 4. Анестезија 5. Крварење и хемостаза. Трансфузија 6. Современа дијагностика во хирургија 7. Акутен абдомен. Илеус. Хернии 8. Желудник. Тенки и дебели црева. Хепатобилијарен тракт 9. Хирургија на дојка 10. Хирургија на тироидеа 11. Хирургија на плевра. Ехинокок на бели дробови 12. Хирургија на граден кош. Повреди на торакс и абдомен				
12.	Методи на учење: теоретски предавања ,работа во групи, практични вежби, проектни задачи				
13.	Вкупен расположив фонд на време	240			
14.	Распределба на расположивото време	3+4+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		36часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		48часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		3часови
		16.2.	Самостојни задачи		3часови
		16.3.	Домашно учење		6часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	

		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Собрани вкупно 42 поени од сите активности	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	тестирање	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Проф. М. Микуновиќ	Хируршки болести со неџа	Киро Дандаро, Битола	2008
		2.				
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Проф. Ј.Пановски	Општа хирургија		
		2.	Проф. Ј.Пановски	Специјална хирургија		
		3.	Доц. Д-р. Алекасндар Митевски	Авторизирани предавања		

1.	Наслов на наставниот предмет	ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет „Гоце Делчев“ Штип,			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	Проф. Д-р Глигор Димитров			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции) <u>Теоретската настава:</u> Целта на изучување на овој предмет е студентите да се здобијат со знаење од областа на гинекологијата и акушерството со здравствена нега. Студентите да стекнат знаења за начелата на работа на медицинската сестра во редовната превентива кај здрави жени, како и спроведување нега на гинеколошките болни, бремени, родилки и породени жени, усвојување и збогатување на знаењата за гинеколошко-акушерската здравствена нега, поставување типична сестринска (негувателска) дијагноза во гинекологија и акушерство, како и оспособување за разрешување на современите негувателски проблеми во процесот на општата и гинеколошко-акушерската здравствена нега. <u>Практичната настава:</u> Во тек на вежбите по предметот Гинекологија и акушерство со нега, студентите се стекнуваат со практични вештини и знаење од областа гинекологија - основни дијагностички и терапевтски постапки, предоперативна подготовка и постоперативна нега на гинеколошки болни; акушерство - современи антепартални и перинатални контроли, водење и помош при породување, нега во постпородилниот период и леунството.				
11.	Содржина на предметната програма <u>Теоретска настава:</u> (1.) Анатомија на надворешни генитални органи, Анатомија на внатрешни генитални органи (2.) Физиологија на надворешни гениталии, Физиологија на внатрешни гениталии, Физиологија на менструален циклус (3.) Концепција, Ембриогенеза, Раст и развој на плод, плацента и плодови обвивки (4.) Основи на правилно планирање на семејството, Контрацепција, Несакана бременост, Прекин на бременоста (5.) Рани и доцни гестози, Болести во тек на бременоста, Хронични болести и инфекции во тек на бременоста, Крварења во тек на бременоста (6.) Предконцепциско советување, Тек, редослед и фреквенција на антепартални контроли (7.) Механизам на нормално главично породување, почеток, родилни времиња, механизам на тазово породување, прва нега и реанимација на новородено, Пореметување во тек на раѓањето, Компликации во I, II, III и IV родилно време, Леунство-физиолошко леунство и компликации во леунството, постпартална депресија (8.) Вулво-вагинитиси (колпитиси), Цервицитиси, Панметритиси, Салпинго-оофоритиси, Најчести сексуално-преносливи болести (9.) Бенигни неопластични и не-неопластични заболувања на: Вагина, Цервикс, Тело на утерус, Аднекси				

(10.) Дефиниција за неплодност, Дијагностика и современ третман на неплодноста, Аменореа-дијагноза и терапевтски постапки (11.) Типови крварења поврзани со менструалниот циклус, Метрорагии, Основни начела за дијагноза и терапија на крварењата, Дисменореа (12.) Дијагноза и терапија на малигномите на: Вулва, Вагина, Цервикс, Тело на утерус, Овариуми и туби, Предоперативна припрема и нега на гинеколошки болни, Постоперативно следење и нега на гинеколошки болни, постоперативен депресивен синдром кај гинеколошки пациентки <u>Практична настава:</u> (1.) Правилно и целосно земање и толкување на акушерска/гинеколошка анамнеза (2.) Препознавање на знаците за бременост на бимануелен гинеколошки преглед, Спроведување на целосни антенатални контроли и следење на нормална бременост по лунарни месеци, постапки во секој лунарен месец поодделно и толкување на резултати, Едукација за хигиена и диететика во бременост, Нега на бремена жена, препораки и здравствено-едукативни советувања на бремените за секој од аспектите на животот, Едукација на партнерите во Школата за родители: едукација и психолошка поддршка во припремата за породување (3.) Изведба на Павлик-Леополдови зафати, Слушање фетални тонови со дрвен или метален Пинардов фетоскоп и правилно поставување на пелоти од ЦТГ апарат за следење плодови тонови и контракции на ЦТГ, Разликување на нормално од патолошко ЦТГ и проценка на потреба од итност за викање на лекар, Припрема на родилка за породување, изведба на карлични и други мерки и следење на нормално раѓање, Изведба на катетеризација (со Нелатонов и Фолиев катетер), изведба на давање клизма (4.) Оспособување за спроведување на нормално раѓање, Прва нега и реанимација на новородено после раѓањето, Проценка на одлепеност и целовитост на постелка, Оспособување за спроведување на тазово раѓање со рачна помош по Брахт и екстракција по методата на Смели-Вајт (5.) Едукација за правилно доење и методи за одзатнување на млечни канали, Улогата на сестрата во медицинската патронажа (6.) Физичка и психолошка припрема на жена за гинеколошки преглед, Изведба на гинеколошки преглед под спекулум/екартери, бимануелен гинеколошки преглед и проценка на сите женски генитални органи, Изведба на ректо-вагинален преглед и ректално туше, Изведба на преглед за утврдување на препонски/бутни кили, Изведба на абдоминален палпациски преглед (7.) Земање на цервикален и вагинален бактериолошки брис, брис за хламидија и микоплазма/уреаплазма и брис за ГБС, Земање материјал за Папаниколау тест, Препознавање на цервикална патологија со оцетна киселина и со Луголов раствор, колпоскоп како апарат (8.) Проценка на степен на генитално крварење (разликување сукрвица, оскудно, слабо, средно, силно, профузно крварење) и проценка на степен на итност за да се повика лекар, Изведба на вагинална тампонада (9.) Припрема на пациентка за гинеколошка и акушерска операција (10.) Препознавање на инструменти и апарати за абортус, Препознавање на инструменти и апарати за акушерски операции, Препознавање на апарати и инструменти општо во акушерството, Препознавање на инструменти и апарати за гинеколошки операции, Препознавање на апарати и инструменти општо во гинекологијата, Одржување, миење и стерилизација на апарати и инструменти во гинекологија и акушерство, Автоклав (11.) Едукација за превентивен месечен самопреглед на дојка кај жената, Изведба на превентивен едногодишен клинички преглед на дојка кај жена
--

	(12.) Едукација и психолошка поддршка кај постпородилен депресивен синдром и состојби после загуба на плод (абортус, предвремено породување и мртвороденост), Едукација и психолошка поддршка на инфертилен пар, Едукација и психолошка поддршка кај постоперативен депресивен синдром кај гинеколошки пациентки				
12.	Методи на учење: Интерактивни предавања, методи на групни дискусии, практични вежби на гинеколошки и акушерски фантоми, клинички вежби со пациентки под супервизија, решавање гинеколошко-акушерски клинички случаи-проблеми, индивидуални задачи, семинарски труд со презентација.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		180		
14.	Распределба на расположивото време		2+3+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава	30 часови	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	45 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	15 часови	
		16.2	Самостојни задачи	30 часови	
		16.3	Домашно учење	60 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/проект (со усна презентација)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби			20 бодови
	17.4.	Завршен усмен испит (практичен-10б. и теоретски-20б.)			30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		под 51 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	Проф. Д-р Глигор Димитров, Ас. Д-р	Авторизирани предавања	УГД-Штип	2013

			Андријана Штерјовска - Алексовска			
		2.	Младеновиќ и сор.	Гинекологија и акушерство	Завод за уџбенике, Београд	2008
		3.	Fraser, Cooper	Myles Textbook for Midwives, 15 th ed.	Churchill- Livingstone, Elsevier, Oxford- London-New York	2009
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ристиќ	Практична гинекологија	Freemental, Белград	2006
		2.	Ристиќ	Практично породиљство	Freemental, Белград	2001
		3.	Ширимбел	Практична опстетриција	Медицинска књига, Белград- Загреб	1985
		4.	Henderson C., Macdonald S.	Mayes' Midwifery: A Textbook for Midwives 13ed.	Bailliere-Tindall, Oxford-London- New York	2004

1.	Наслов на наставниот предмет	ОРТОПЕДИЈА И ТРАУМАТОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Константин Митев			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основите од ортопедија и трауматологија за медицински сестри/медицински техничари од општа практика				
11.	Содржина на предметната програма: 1.Вродена недоразвиеност на колковите 2.Вродено криво стопало и други вродени деформитети на стопалата 3.Вроден тортиколис и други вродени аномалии на вратот 4.ТБЦ на ОАС 5.Остеомиелитис 6.Сколиози и кифози 7.Дегенеративни заболувања на зглобовите 8.Мускулоскелетни тумори 9.Трауматологија на локомоторен систем и псеудоартрози 10.Јувенилни остеонекрози 11.Реуматоид артритис и ортопедски проблеми 12.Ортози и протези				
12.	Методи на учење: предавања,семинарски работи,е-учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време		120		
14.	Распределба на расположивото време		2+2+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		15 часови
		16.2	Самостојни задачи		15 часови
		16.3	Домашно учење		30 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови/завршен испит			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	

		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Италијански и македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Зафировски, Ѓ и сор.	Детска ортопедија	Култура	2003
		2.	Гринспен, А.	Ортопедски прикази	Табернакул	2011
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.		Таџдијан, М.	Клиничка детска ортопедија	Аплетон-Ланге	1997	

1.	Наслов на наставниот предмет	АНЕСТЕЗИОЛОГИЈА И РЕАНИМАЦИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет „Гоце Делчев“, Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц. д-р Александар Митевски			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се запознаат со основните и модерните методи во анестезиолошката пракса како и со основните принципи и постапки на реанимација				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици</u> 1. Вовед. Видови анестезија 2. Лекови кои се користат во анестезијата и нивно влијание врз организмот 3. Анестезиолошки преглед и подготовка за анестезијата 4. Периоперативен мониторинг и водење на пациент во анестезија 5. Постанестезиолошко заздравување и компликации 6. Регионална анестезија 7. Спроводна и локална анестезија 8. Реанимација, основно одржување во живот 9. Реанимација, напредно одржување во живот 10. Интензивно лекување на коматозен болен 11. Интензивно лекување на болен со респираторна инсуфициенција 12. Интензивно лекување на болен со електролитен дисбаланс и шокова состојба <u>Практични наставни единици</u> 1. Анестезиолошки преглед – класификација по АСА 2. Машина за анестезија, составни делови, начин на функционирање 3. Локална анестезија 4. Регионална анестезија – спинална анестезија 5. Вештачко дишење и масажа на срце 6. Обезбедување на дишен пат – АМБУ, airway 7. Обезбедување на дишен пат – ендотрахеална интубација, ларингеална масажа 8. Дефибрилација – индикации и постапка 9. Апликација на лекови 10. Терапија со кристалоиди и колоиди при шок 11. Трансфузиона терапија 12. Трахеотомија				
12.	Методи на учење: <u>Теоретска настава</u> Интерактивна настава: предавања во голема група со дискусија и ангажирање на студентите. Мултимедијална настава.				

	Е-учење. Поединечни консултации со студентите и консултации во групи. <u>Практична настава</u> Практични лабораториски вежби во мали групи. Завршна вежба.					
13.	Вкупен расположив фонд на време		120			
14.	Распределба на расположивото време		2+1+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часови		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови		
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови		
		16.3.	Домашно учење	45 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови/завршен испит			70	
	17.2.	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			10	
	17.3.	Активност и учество			20	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	П.Лалевич	Анестезиологија	Zavod za udzbenike, Beograd	1999
		2.	Д. Вучковиќ	Интензивна терапија	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva	1998
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.	Robert K. Stoelting Ronald D. Miller	Basics of Anesthesia: with Evolve Website, 5e	Churchill livingstone, Elsevier	2007
--	--	----	---	---	------------------------------------	------

1.	Наслов на наставниот предмет	ДЕРМАТОВЕНЕРОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Доц. д-р Андреј Петров			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се совладаат теоретските основи на кожните и венеричните болести како и нивната дијагноза и третман во клиничката пракса.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Основи и принципи на дерматолошката дијагностика 2. Вирусни, рикетијални и бактериски болести на кожа и слузница 3. Сексуално преносливи болести на кожа и слузница 4. Протозоални и фунгални болети на кожа и слизница 5. Болести предизвикани од артроподи и црви со кожни манифестации 6. Уртикарија, ангиоедем и анафилакса. Кожни манифестации како реакција на лекови 7. Еритемо-папуло-сквамозни болети. Булозни дерматози. Пустулозни болести 8. Наруѓувања на кератинизавијата. Нарушувања на сврзното ткиво. 9. Пруритус, прурито и невро-психијатриски заболувања. 10. Нарушувања во пигментацијата, бенигни и малигни тумори на кожата. 11. Нарушувања на косата и ноктите. 12. Венеролошки болести на машки и женски полови органи.				
12.	Методи на учење: теоретски предавања ,работа во групи, практични вежби, проектни задачи				
13.	Вкупен расположив фонд на време	60			
14.	Распределба на расположивото време	2+1+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		15 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		0 часови
		16.2	Самостојни задачи		5 часови
		16.3	Домашно учење		10 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови

	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Италијански и македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација		
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Блчкова-Лашкоска Марија и Старова Агрон	Клиничка дерматологија со практикум за студенти и лекари, 2 дополнето издание	ХИБ Дресцо, Скопје	2000
		2.	Анчевски Александар, Гоцев Ѓорѓи, Љубица Павлова, Нада Петрова	Дерматовенерологија	Култура, Скопје	2005
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				

1.	Наслов на наставниот предмет	ПАТРОНАЖНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели/компетенции на предметот: Наставната единица придонесува пред сè кон развојот на следните општи и специфични компетентности: Разбирање на улогата на медицинската сестра не само како извршување на должност туку задолжително внесување на љубов и сочувство во работењето со болните. Заштитата на здравјето преставува проблем за секое општество, некогаш па и денес. За заштита на здравјето треба да има превенција, да не дојде до заболувањата. Треба да се превенира се што можело да ја зголеми здравствената култура т.е како да го чуваат здравјето. Доколку лицето не го прифати нашиот совет, не зема ништо во обзир од поставените обврски од страна на сестрата, тогаш нема ништо од превенција. Превенцијата зависи од свеста, познавањата, здравствената култура на населението.				
11.	Содржина на предметот: Запознавање со содржината и важноста на предметот Патронажна здравствена заштита. Поливалентна и моновалентна здравствена заштита. План и програм за работа. Заштита на жената во пренатален,постнатален период; Заштита на доенче, мало дете; Заштита на предшколско, школско и младинци; Заштита на работници;Заштита на пензионери; Превенција на заразните и венеричните болести; Заштита на физичко оштетување на личноста; Заштита на болести на зависноста; Пружење на куќна нега болните; Заштита на хроничните заболувања и незаразните заболувања; Геронтолошка профилакса; Посетите на сестрата се начин или техника на работа за да ги исполни своите задачи. А метод е начин на кои сестрата ќе ги изврши своите обврски. Основен метод на работа на патронажната сестра е интервјуто, може и групни разговори и тоа најчесто е работа во мала група. Може да го користи и методот во заедници што значи работа со цел терен што го држи, тоа преставува поголема тежина за патронажната сестра.				
12.	Методи на учење:предавање,вежби,консултации,				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120			
14.	Распределба на расположивото време	2+2+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава		30 часови

		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	10 часови
		16.2	Самостојни задачи	5 часови
		16.3	Домашно учење	5 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови/завршен испит		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	0 до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Доц.др.Г.Панова	Патронажна здравствена нега	УГД-Штип	2010
		2.	Др Ликар Душан	Општа и специјална нега на болен;	Просветно дело-Скопје	2000
		3.	Бархаш П. А.	Нега на болен и медицинска техника;	Табернакул Скопје	2010
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Фучкар Г.	Процес на патронажна здравствената нега;	Здравствен а школа-Загреб	2007
		2.	Крстиќ А.	Нови содржини на сестринската работа;	Медицинск и факултет, Белград,	2005
3.			Превентивна здравствена нега	Табернакул Скопје	2011	

1.	Наслов на наставниот предмет	ЗДРАВСТВЕН МЕНАЏМЕНТ			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Гордана Панова			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со основите на економиката во здравството и практична примена на стекнатите знаења во понатамошната пракса.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> • Запознавање со економиката во здравството • Трошоците во здравството • Побарувањата на здравствените пазари • Економски истражувања • Дистрибуција на лекови • Промоција на лекови • Креирање на позитивната листа на лекови • Менаџирање на јавни здравствени установи • Менаџирање на приватни здравствени установи • Финансирање на министерство за здравство и здравствена заштита • Фонд за здравство • Економската ефикасност на здравствената заштита <u>Практична настава</u> Практични вежби во согласност со теоретските предавања				
12.	Методи на учење: Теоретски предавања ,работа во групи, практични вежби, проектни задачи				
13.	Вкупен расположив фонд на време		60		
14.	Распределба на расположивото време		2+0+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		0 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		15 часови
		16.2	Самостојни задачи		5 часови
		16.3	Домашно учење		10 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови/завршен испит			70 бодови

	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)	10 бодови			
	17.3.	Активност и учество	20 бодови			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)			
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Италијански и македонски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гладиолов, Ст., Евг. Делчева С	Икономика на здравеопазването	“Princeps”	2003
		2.	Авторизирани предавања			
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.						

1.	Наслов на наставниот предмет	ГЕРИЈАТРИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Петти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Љиљана Симоновска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите се стекнуваат со знаења од областа на патогенезата, клиничката слика и терапијата на најчестите болести и состојби кои се јавуваат во геријатриската популација со сите специфичности на оваа старосна група. Посебно внимание се посветува на превентивните медицински мерки и постапки. Дел од наставата е посветен за начините на едукација на членовите на семејствата на старите лица на кои им е потребна долготрајна или палијативна нега. Стекнување на вештини од процесот на здравствена нега од пристап кон постар болен, тријажа, планирање на здравствената нега, превентивни медицински мерки, мерки на рехабилитација.				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Старост и стареење (причини за стареење, механизам на стареење). 2. Староста не е болест туку трето животно доба (детство, зрело доба и трето доба). 3. Стареење, успешно (“нормално”) стареење (особености на болестите, комплексност на геријатриската медицина). 4. Постари болни (етика, елиминација на старосна дискриминација) 5. Вкус и мирис, седа коса, вид 6. Болести на очите во посторо доба (нормални промени, болести кои почесто се јавуваат, глауком, сенилна катаракта, дијабетична ретинопатија) 7. Болести на ушите и носот во посторо доба (презбиакус, носна опструкција, олфакторни пореметувања, епистакса, неоплазми на носот) 8. Болести на устата во постаро доба (усна шуплина и исхрана, вкус и мирис, рани, каидијаза, епидермоиден карцином) 9. Промени на кожата во постаро доба 10. Падови во староста (фактори кои влијаат, причини, предиспозиција, превенција) 11. Анатомија на уринарниот тракт во старо доба, физиолошки механизми на микција 12. Патофизиологија и типови на инконтиненција (транзиторна, трајна, урегентна, стрес, мешана, функционална, рефлексна, дијагноза, терапија) 13. Болести на дигестивниот тракт во постаро доба, 14. Опстипација и инконтиненција, синдром на иритабилен колон 15. Стареење и остеопороза (фактори, менопауза, дијагноза, лекување, превенција, препораки) 16. Психички промени во постаро доба (депресија, делириум, alzheimer, превенција)				

	17. Регулација на апетитот, физиолошка анорексија, малнутриција (причини, нутритивна терапија) 18. Декубитални рани (превенција, терапија) 19. Лекови во постаро доба (потреба, несакани ефекти)					
12.	Методи на учење: Теоретски предавања ,работа во групи, практични вежби, проектни задачи					
13.	Вкупен расположив фонд на време			60		
14.	Распределба на расположивото време			2+0+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови		
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	0 часови		
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	10 часови		
		16.2.	Самостојни задачи	0 часови		
		16.3.	Домашно учење	5 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови/завршен испит			70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Vukadinov J i cap	Gerijatrija za studente medicine	Univerzitet u Novom Sadu, Medicinski fakultet,	2006.
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.	Davidović i cap.	Gerijatrija,	Medicinski fakultet Beograd	1998.
		2.	Mezey DM, FulmerT, Abraham I, Zwicker DA.	Geriatric Nursing Protocols for Best Practice.	Springer Publishing Comp	

1.	Наслов на наставниот предмет	ГИНЕКОЛОШКА ОНКОЛОГИЈА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/ медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет „Гоце Делчев“, Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	2 година / 4 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Ѓорѓи Бабушку			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен 3 и запишан 4 семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции):Стекнување на знаења за асистенции на сите дијагностички процедури кои се применуваат во дијагностика на гинеколошките малигнитети. Да се запознаат со начинот на примена, начин на информирање и на пациентките за одредена дијагностчка постапка, што од истата се очекува.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> • гинеколошки преинвазивни болести-преканцерозина женските гениталии • ХПВ и цервикалната карциногенеза • основи на гинеколошките канцери • хистопатологија, цитопатологија и имунохистохемија • инвазивни болести на женските гениталии (вулва, вагина, цервикс, ендометриум, корпус утери, јајцеводи, овариуми) • гестациски трофобластни болести • канцер во бременоста, менаџмент на канцер во бременоста • молекуларна генетика во гинеколошката онкологија • палијативна грижа во гинеколошката онкологија • бенигни тумори на женските гениталии • историја на гинеколошката онкологија • рак на дојка во бременост-дијагностика и менаџмент • рак на дебело црево-дијагностика и третман • обуки за вештини во асистирање во гинеколошката онкологија <u>Практични наставни единици:</u> • асистирање при дијагностички процедури • асистирање при терапевски процедури				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, клиничка пракса со пациентки, методи на групни дискусии, индивидуални задачи – семинарски труд.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа			
14.	Распределба на расположивото време	30 + 0 + 5 + 5 + 20 = 60 часа (2+0+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска раб.	15часови	

16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	5 часови	
			16.2.	Самостојни задачи	5 часови	
			16.3.	Домашно учење	5 часови	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови			40 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува настава		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Дисаиа, Крисман	Клиничка гинеколошка онкологија	Табернакул (превод на 1000 книги)	2011
		2.	Ристиќ	Практична гинекологија	Ристиќ	2006
		3.	Младеновиќ Д.	Гинекологија и акушерство	Белград	2008
		4.	ESGO authors	ESGO Textbook of gynaecological oncology, 2 ed.	ESGO	2011
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Група автори	Цервикалне интраепителне лезије Ц смернице	Загреб	2012
		2.	Група автори	Гине.онкологија	Загреб	2005
		3.	Дубравко Хабек	Гинекологија и породилство	Загреб	2013

1.	Наслов на наставниот предмет	СТРУКТУРНИ КОМПЕТЕНЦИИ НА ЗДРАВСТВЕНИ РАБОТНИЦИ И СТУДЕНТИ			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус стручни студии			
6.	Академска година / семестар	3 година / 5 семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Цена Димова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Заверен 4 и запишан 5 семестар			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): - медицинска едукација со педагошки пристапи кон стигмата и нееднаквости кои потенцираат културното разбирање на индивидуалните пациенти, со особено внимание на силите кои влијаат врз здравјето на ниво над индивидуалните интеракции. - Ги разгледува постојните структурни пристапи кон стигмата и здравствените нееднаквости кои се развиваат надвор од медицината и предлага измени во медицинска едукација.				
11.	Содржина на предметната програма: Теоретска настава: 1. Вовед во структурни компетенции на здравствени работници и студенти, 2. Наративна медицина 3. Препознавање на структури кои ги обликуваат клинички интеракции, 4. развивање на екстра-клинички јазик на структура, 5. реартикулација на "културната" формулација во структурна смисла, 6. набљудување и замислување на структурни интервенции, 7. Културолошки аспекти во унапредување на здравје на вулнерабилни групи (однос доктор – пациент, студент – пациент, однос со лица од ранливи групи), 8. HIV и AIDS-поврзани со стигма и дискриминација: концептуална рамка и импликации, 9. Здравствен систем и нон -дискриминација во системот, 10. Нон-дискриминација на ранливи и социјални групи, 11. Специфичен пристап и подобрување на здравствена заштита на ранливите и социјални групи со соодветен пристап на нон-дискриминација, 12. Интер културолошки и структурни компетенции и комуникации. Практична настава 1. Етички аспекти на медицински истражувања врз луѓе и кај ранливо население 2. Културолошки компетенции 3. Структурни компетенции 4. Наративна медицина 5. Медицинска одговорност за недискриминација (ставови, знаења, вештини) 6. Дискриминација при заштита на здравјето кај вулнерабилните групи 7. Културолошки и структурни аспекти на вулнерабилни групи 8. Поимот еднаквост и негови претпоставки 9. Респектирање на човековите права 10. Јавното здравство и здравствениот систем напредување на културолошките и структурни компетенции на здравствените професионалци				

	11. Културолошки аспекти во унапредување на здравје на вулнерабилни групи (однос доктор – пациент, студент – пациент, однос со лица од ранливи групи), 12. HIV и AIDS- поврзани со стигма и дискриминација: концептуална рамка и импликации.			
12.	Методи на учење: Предавања, работилници, аудиториски вежби, консултации.			
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа	
14.	Распределба на расположивото време		30 + 15 + 5 + 5 + 5 = 60 часа (2+1+1)	
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава	30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	5 часови
		16.2.	Самостојни задачи	5 часови
		16.3.	Домашно учење	5 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	

22.	Литература				
	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	VasileAstărăstoae CristinaGavrilovici Mihaela Vicol DezideriuGergely SanduIon	Ethics and non-discrimination of vulnerable groups in the health system	Editura „Gr.T. U. M. F. Iasi, Copyright, ADIS,	2011

		2.	Beauchamp TL, Childress JF,	Principles of Biomedical Ethics	Oxford University Press, Seventh ed.	2009
		3.	Jonathan M. Metzl, Helena Hansen	Structural competency: Theorizing a new medical engagement with stigma and inequality Structural Stigma and Population Health	Social Science & Medicine Volume 103, Pages 126–133	2014
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Quesada J., Holmes SM, Sue K., Bourgois Ph.,	Re-invigorating the social history: "Structural vulnerability" as a tool for promoting structural competence in health care.	Academic Medicine structural Vulnerability Manuscript: 1-17	2015
		2.	Charon Rita, Hermann Nellie, Devlin Michael.	Close Reading and Creative Writing in Clinical Education: Teaching attention, Representation and Affiliation	Academic medicine	2015
		3.	Castaneda Heide, Holmes Seth M, Madrigal DS, DeTrinidad Young Maria-Elena, Beyeler Naomi, Quesada James	Immigration as a Social Determinant of Health	Annu. Rev. Public Health 2015.36:375-392.	2015
		4.	Holmes Seth M., Greene Jeremy A. Stonington Scott D.	Locating global health in social medicine	Global Public Health: An International Journal for Research, Policy and Practice	2014

1.	Наслов на наставниот предмет	ПЕДИЈАТРИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета/Шести семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	8
8.	Наставник	Проф. д-р Елизабета Зисовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Одбрани поглавја од педијатријата во однос на специфичноста на детето како пациент, неговиот правилен раст и развој, со цел да се детектира патологијата и да се спроведе соодветен третман.				
11.	Содржина на предметната програма: Патогенетски механизам на болестите, пристап кон педијатриски пациент, моторно-скелетен развој, најчести болесто во детската возраст по системи, улогата на сестрата во негата и апликацијата на терапија во педијатријата, отстапувања од растот и развојот, детекција на пречки во развојот, методи на лекување				
12.	Методи на учење: -Теоретски предавања -Практично земање на анамнеза, одредување родословно стебло, статус -Учење базирано на проблем -Читање на рентген слики -Изработка на краток стручен труд на одредна проблематика				
13.	Вкупен расположив фонд на време	240			
14.	Распределба на расположивото време	3+4+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава		45 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		60 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		15 часови
		16.2	Самостојни задачи		45 часови
		16.3	Домашно учење		75 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови/завршен испит			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	

		од 81 до 90 бода	9 (девет) (В)
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Италијански и македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Зители Б.Џ и Дејвис Х.В.	Атлас за Педијатриска физикална дијагноза.	Табернакул	2011
		2.	Мардешиќ Д и сор.	Педијатрија, 6-то издание	Школска књига, Загреб,	2003
		3.	Пеова С. и Зисовска Е,	За вашето бебе, со љубов	P&G ISBN 9989-2257-1-0	2004
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ќипроска Никанда	Совети за трудници, препораки за успешно доење.	УНИЦЕФ	1999
		2.	Работна група	Курс за успешно доење	УНИЦЕФ	1991
3.		Internet based resources	www.who.int www.unicef.org			

1.	Наслов на наставниот предмет	ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГИЈА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета/Шести семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. Д-р. Мишко Живић			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со основите од отоларингологијата за медицински сестри/медицински техничари од општа пракса				
11.	Содржина на предметната програма: Вовед, основни термини во ОРЛ Физиологија на слух и слушен апарат Вродена глумост. Пресбиакузија. Парализа на n.facialis Инфекции на увото. Параназални синуси – симптоматологија, дијагностија и третман на заболувања Бенигни и малигни заболувања на плунковите жлезди. Карцином на усна празнина и фаринкс Болести на ларингс и гласни жици Карцином на ларингс Повреди на горните дишни патишта				
12.	Методи на учење: Предавања, лабораториски вежби, електронско учење, семинарска работа, тимска работа, консултации.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		150		
14.	Распределба на расположивото време		2+2+1		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, теренска и тимска работа		30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		15 часови
		16.2.	Самостојни задачи		15 часови
		16.3.	Домашно учење		60 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови/завршен испит			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови

	17.3.	Активност и учество				20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)					до 50 бода	5 (пет) (F)
						од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
						од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
						од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
						од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
						од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит				Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата				Италијански и македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата				Самоевалуација		
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
		1.	Косановиќ, М	Оториноларингологија			
	22.2.	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
1.							

1.	Наслов на наставниот предмет	Физикална медицина со рехабилитација			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Шести семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Доц.д-р Ленче Николовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <u>Теоретската настава:</u> Цел: Да му послужи на студентот физиотерапевт како основен теориски извор за физикалната терапија и рехабилитација која се применува кај конкретни заболувања нивните физиолошки и терапевтски дејства, како и конкретни методи за работа со истите. <u>Практичната настава:</u> Во текот на практичната работа студентите своите теоретски знаења ќе ги применуваат и утврдуваат во кабинетот по физикална медицина, каде директно ќе се запознаат со сите видови физикална терапија, нивните физиолошки и терапевтски дејства, како и конкретни методи за работа со истите при конкретни заболувања.				
11.	Содржина на предметната програма: Основни принципи и механизми на физиотерапијата, Составување на физиотерапевтска програма; ФТ и рехабилитација на ревматски болести; ФТи рехабилитација при дегенеративни болести ФТ и рехабилитација при ортопедски болести ФТ и рехабилитација при повреди на ЛМА ФТ и рехабилитација на нервни болести; ФТ и рехабилитација на интерни болести ФТ и рехабилитација при: distorsio, luxatio, fracturae ФТ и рехабилитација на: периферниот нервен систем, радикулити, плексити, невралгии				
12.	Методи на учење: Интерактивни непосредни предавања со мултимедијални презентации, изведување на практична настава во современо опремен кабинет по физикална терапија употреба на апарати за физикална терапија и други едукативни помагала и нагледни средства				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120			
14.	Распределба на расположивото време	2+2+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања - теоретска настава		30 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		30 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		15 часови
		16.2	Самостојни задачи		15 часови

		16.3	Домашно учење	30 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови/завршен испит		70 бодови		
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови		
	17.3.	Активност и учество		20 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Италијански и македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ленче Николовска Тамара Страторска	Физикална медицина и рехабилитација (Интерна скрипта)	УГД – Штип	2009
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Колева, В	Физикална терапија за здраво тело	Софија	2005
		2.	Рескова, М., Кирова, И	Физикална терапија (општ и специјален дел)	Софија	2001
		3.	Колева, И.	Основи на физикалната терапија и рехабилитација	МУ- Плевен	2011

1.	Наслов на наставниот предмет	УРГЕНТНА МЕДИЦИНА СО НЕГА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет "Гоце Делчев" Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Шести семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	4
8.	Наставник	Проф. д-р Вело Марковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите кои веќе ги имаат изучувано овие содржини , треба да научат да се справуваат во пракса со нив од ургентен аспект. Ќе се потенцира обезбедувањето на виталните функции преку општи реанимациони мерки, а потоа давањето на специфична терапија. Во практичната настава преку разработување на клинички сценарија студентот треба да ја научи постапката за справување со различни ургентни состојби				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Дефиниција на поимот итна состојба. Основни принципи на постапување. 2. Шок (хеморагичен, трауматски,, кардијален, септичен, анафилактичен) 3. Итни состојби во кардиологијата (акутна срцева слабост, пореметувања на ритмот, коронарен синдром, акутен миокарден инфаркт) 4. Итни состојби во пулмологијата (акутна респираторна инсуфициенција, астматичен статус, пнеумоторакс, белодробна емболија) 5. Итни состојби во ГЕХ ("горни" и "долни" дигестивни крварења, мезентеријална тромбоза, панкреатитис, акутна хепатална инсуфициенција) 6. Итни состојби во нефрологијата (акутна бубрежна инсуфициенција, уремичен синдром, бубрежна колика, хипертензивна криза) 7. Итни состојби во ендокринологијата (дијабетична кетоацидоза, хипо и хипергликемична кома, тиреотоксична криза) 8. Токсикологија (троења со лекови, пестициди, корозивни супстанции, бојни отрови, печурки. Основни принципи на лекување и антидоти) 9. Ургентни состојби во неврологијата (цереброваскуларен инсулт, статус епилептикус, миастенична криза, главоболка) 10. Ургентни состојби во психијатријата (депресии, психомоторен немир, психотични состојби, присилна хоспитализација) 11. Ургентни состојби во гинекологијата и обстетрицијата (крварења во првиот триместар на бременоста, placenta previa, abruptio placentae, ruptura uteri и тн.) 12. Ургентни состојби во педијатријата (конвулзивен синдром, акутна дехидратација, неонатална асфиксија, згрижување на прематурно новороденче)				
12.	Методи на учење: предавања, дискусии со наставниците, изработки на и самостојни задачи и семинарски работи				
13.	Вкупен расположив фонд на време	120			
14.	Распределба на расположивото време	2+2+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часови

		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	15 часови
		16.2.	Самостојни задачи	15 часови
		16.3.	Домашно учење	30 часови
17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови/завршен испит		70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество		20 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		Од 50 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 60 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 70 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 80 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 90 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Редовно следење на наставата. Најмногу 2 отсуства од теоретската, односно практичната настава	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Jukic M et al.	Intenzivna medicina	Medicinska naklada, Zagreb	2008
		2.	Gjoric L et al.	Hitna stanja u internoj medicine	Grafostig, Belgrad	1991
		3.	Bay Lorens	Dijagnoza i tretman vo hirurgijata		
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Marx J et al.	Rosen’s Emergency Medicine	MOSBY, Elsevier	2011
		2.	Soljakova et al.	Анестезиологија со Реанимација (шок)	Култура, Скопје	2006

1.	Наслов на наставниот предмет	ОСНОВИ НА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Интегрирани прв и втор циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Седми семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф. д-р Милка Здравковска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на знаење за основните принципи и методологија на научно-истражувачката работа; Користење на биомедицинските бази на податоци и практикување на медицина базирана на докази; Стекнување на вештини за изведување на истражување; Спроведување на истражувачки проект; Правила за подготовка на манускрипт за публикација на резултати од научно истражување; Правила и подготовка за успешна презентација на научен труд во форма на орална или постер презентација.				
11.	Содржина на предметната програма: <u>Теоретски наставни единици:</u> 1. Основни поими за наука и научен метод 2. Етика и одговорно однесување во научно истражувачката работа 3. Епидемиолошки методи во научно-истражувачката работа 4. Типови на истражувања – дизајн на студии 5. Користење на биомедицински бази на податоци и практикување на медицина базирана на докази 6. Стратегии за пребарување на литература 7. Планирање и спроведување на научно истражување 8. Научен труд - класификација на трудовите 9. Делови на научен труд 10. Подготовка на манускрипт и публикување 11. Цирирање на референци 12. Стил на пишување и презентација на научен труд <u>Практични наставни единици:</u> 1. Етика во научно истражувачката работа: прикази на случаи и дискусија 2. Пребарување на интернет - користење на биомедицински бази на податоци 3. Стратегии за пребарување на литература 4. Критичка анализа на труд (примери на публикувани трудови) 5. Планирање на истражување 6. Начини на собирање на податоци – конструирање на анкетен прашалник 7. Проектна задача за научно истражувачки проект по зададена хипотеза – работа во мали групи				

	8. Презентација на проектните задачи – критичка анализа 9. Презентација на проектните задачи – критичка анализа 10. Самостојно правење на абстракт од трудови кои се публикувани (in extenso) 11. Презентација на абстракти – критичка анализа 12. Орална/постер презентација на научен труд					
12.	Методи на учење:Предавања, вежби, методи на групни дискусии, индивидуални задачи, семинарски труд, презентација на научен труд;					
13.	Вкупен расположив фонд на време		60			
14.	Распределба на расположивото време		2 + 0 + 1			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава		30 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		0 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи			
		16.2.	Самостојни задачи		15 часа	
		16.3.	Домашно учење		15 часа	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови и завршен усмен испит			70 бодови	
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови	
	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		За потпис - присуство на најмалку 7 (60%) предавања; За завршен испит -освоени минимум 42 бода по сите основи;			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Здравковска Милка	Авторизирани предавања		
		2.	Марушиќ и сор.	Увод у знанствени рад у медицини	Медицинска	2004

					наклада, Загреб	
		3.	Мирко Ж. Спирски	Научниот труд – да се напише и да се објави	Скопје	2002
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година

1.	Наслов на наставниот предмет	СЕСУАЛНО ПРЕНОСЛИВИ ЗАБОЛУВАЊА			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри / Медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Факултет за медицински науки Универзитет”Гоце Делчев” - Штип			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Шести семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Доц.д-р Вело Марковски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Етиологија епидемиологија и значење за хумата патологија, социјално психолошките и економските ефекти од сексуално преносливити болести, заштита од сексуално преносливи болести, дијагноза и лекување				
11.	Содржина на предметната програма: 1. Значење на сексуално преносливи болести, препознавање, заштита, дијагноза и лекување 2.Уринарни инфекции 3.Генитални и аноректални инфекции 4.ХПВ инфекции 5.ХИВ 6.Хепатитис Б 7. Херпес вирусни инфекции 8.Сифилис 9. Гонореа 10.Кламидија и уреаплазма 11. Генитални брадавици 12. Габични и паразитарни генитални инфекции				
12.	Методи на учење:				
13.	Вкупен расположив фонд на време	60			
14.	Распределба на расположивото време	2+0+1			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања- теоретска настава		30 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		0 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		15 часови
		16.2	Самостојни задачи		5 часови
		16.3	Домашно учење		10 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови/завршен испит			70 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови

	17.3.	Активност и учество			20 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			Италијански и македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација		

22.	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Доц. Др. Вело Марковски	Авторизирани предавања	УГД	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.				

1.	Наслов на наставниот предмет	КИНЕЗИТЕРАПИЈА И РЕХАБИЛИТАЦИЈА ВО ГИНЕКОЛОГИЈА И АКУШЕРСТВО			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“, Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Трета година/шестти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Доц. д-р Ленче Николовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	<u>Цели на предметната програма (компетенции):</u> Во текот на наставата, студентите се запознаваат со значењето на кинезитерапијата и рехабилитацијата, како терапевтски пристап во лекувањето на заболувања во гинекологијата и акушерството. Постигнувањата на современата медицина создаваат предуслови за позадлабочен пристап во изучувањето на терапевтските можности на вежбите и рехабилитацијата и теоретски го оправдуваат нивното користење во клиничката пракса во гинекологијата и акушерството.				
11.	<u>Содржина на предметната програма:</u> 1. Вовед и значење на кинезитерапија и рехабилитација во акушерството и гинекологијата. 2. Методи и средства на кинезитерапија и рехабилитација во акушерството и гинекологијата. 3. Индикации и контраиндикации за примена на кинезитерапија и рехабилитација во гинекологијата и акушерството. 4. Методи на кинезитерапија кај жени со нормална бременост. 5. Шеми и комплекси за кинезитерапија кај жени со нормална бременост, во различни периоди од бременоста. 6. Методи на кинезитерапија кај жени со патолошка бременост. 7. Кинезитерапија и рехабилитација кај бремени жени со дијабет. 8. Кинезитерапија и рехабилитација кај бремени жени со илио-феморална тромбоза. 9. Методи, шеми и комплекси за кинезитерапијата во пост-родилен период. 10. Физикална терапија при спад/пролапс на уро-гениталните органи и уринарна инконтиненција. Кегелови вежби за карлично дно со/без биофидбек. 11. Пост-оперативна кинезитерапија и рехабилитација во гинекологијата и акушерството. 12. Кинезитерапија и рехабилитација при акутни и хронични заболувања во гинекологијата и акушерството.				
12.	Методи на учење: Интерактивна настава на предавања и вежби, самостојно учење од учебни помагала, практични вежби, работилници, методи на групни дискусии и индивидуално решавање на задачи				
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа		
14.	Распределба на расположивото време		30 + 0 + 10 +10 + 10 = 60 часа (2+0+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава		30 часови
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		0 часови

16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	10 часови
			16.2.	Самостојни задачи	10 часови
			16.3.	Домашно учење	10 часови
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проект (презентација: писмена и усна)			10 бодови
	17.3.	Активност и учество			20 бодови
	17.4.	Завршен устен испит			30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација		

22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Николовска, Л.(2014)	<u>Физикална медицина и рехабилитација 1 и 2-општ и специјален дел.</u>	ISBN 978-608-244-130-6. УГД – Штип
		2.	Николовска, Л., Крстев, Т., Василева, Д., Страторска, Т., (2014)	<u>Практикум по клиничка кинезитерапија.</u>	ISBN 978-608-244-131-3. УГД - Штип
		3.	Рендал Л. Брадом	Физикална медицина и рехабилитација	Табернакул
		4.	Џоел А. Делиса	Физикална медицина и рехабилитација (том 1 и 2)	Табернакул
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
					Година

		1.	Пантелеева Доротея	Кинезитерапия в акушерството и гинекологията	НСА, Софија	1991
		2.	Ряскова, М., Кирова, И.	Физикална терапия	София	2001

1.	Наслов на наставниот предмет	МЕДИЦИНСКИ АНГЛИСКИ			
2.	Код				
3.	Студиска програма	Медицински сестри/медицински техничари			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип Факултет за медицински науки			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус, стручни студии			
6.	Академска година / семестар	Трета година / шестти семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	2
8.	Наставник	Проф д-р Билјана Ивановска, лектор м-р Драган Донев			
9.	Предуслови за запишување на предметот				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на курсот е да ги оспособи студентите да го дополнат и прошират своите јазични познавања во контекст на медицинска терминологија, како и истите да ги применуваат во специфични вербални ситуации од областа на медицината, гинекологијата и акушерството, преку интегрална употреба на соодветните јазични функции и анализи.				
11.	Содржина на предметната програма: Вовед во материјата од предметот Човековото тело Респираторен систем Кардиоваскуларен систем Гастроинтестинален систем Уринарен систем Генитален систем Опстетриција (акушерство) Опстетричко-гинеколошки заболувања Нервен систем и сетила Локомоторен систем Конверзација и презентирање семинарски				
12.	Методи на учење: семинари, интерактивен метод: работа во групи, реферати, домашни работи, семинарски работи, дискусија, конверзација, дебата, техники на кооперативно учење, индивидуални задачи, симулација на воннаставни воспитно-образовни активности, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време		2 ЕКТС x 30 часа = 60 часа		
14.	Распределба на расположивото време		30 + 15 + 5 + 5 + 5 = 60 часа (2+1+1)		
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава		30 часа
		15.2.	Вежби		15 часа
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		5 часа
		16.2.	Самостојни задачи		5 часа
		16.3.	Домашно учење		5 часа

17.	Начин на оценување			
	17.1.	Тестови		40 бодови
	17.2.	Семинарска работа/ проектна задача (презентација)		10 бодови
	17.3.	Активност и учество на предавања и вежби		20 бодови
	17.4.	Завршен испит		30 бодови
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		под 51 бод	5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Присуство на настава и освоени најмалку 42 поени од предиспитни активности.	
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација	

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Пандора Димовска	Англиски јазик за медицинари и стоматолози	Скопје	2000
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година